

Värmlands Anor

1999:3

Nr 3 1999

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

ISSN 1400-1047

Pris 40:-

Årgång 16

Gerd Sandberg i Järfälla har sänt oss detta fotografi av hennes farfars far Anders Sandberg född 1830 i Nedre Ullerud. Han växte upp på Sanna gård i Grava socken och blev extra postiljon vid Karlstads postkontor den 1 juni 1852. Ordinarie blev han den 25 juni 1858. Senare tjänstgjorde han som landsvägs-postiljon på rutterna Deje-Råda och Djurås - Vansbro - Malung. Han avled i sitt hem i Karlstad den 11 april 1892. För den som vill veta litet mer om svensk posthistoria rekommenderas Nilebrant - Johansson: Från fjäderbrev till flygpost.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tack-samt av Redaktören. Citat ur VärmlandsAnor får göras, om källa anges.

Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera och sätta rubriker i insända bidrag.

Upplaga 1100 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör Lars-Gunnar Sander Norra Berghaget, 667 32 Forshaga. Telefon 054-872754

Layout Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 703 54 Örebro, 019-18 69 54

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1999:4 är 4 november 1999

Värmlands
Släktforskarförening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och för ena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress: c/o Sander, Norra Berghaget, 667 32 Forshaga
E-post: lgsander@algonet.se

Medlemsavgiften är 120 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (1999) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 110 norska kronor + porto 40 respektive 30 kronor till norskt postgiro **0806 1944339**.

Arkiv: Arkivcentrum Värmland, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272.

Besöksadress: Arkivcentrum Värmland, Hööksgatan 2, Karlstad

Föreningen har även en **hemsida** på internet: www.genealogi.se/varmland

Styrelsen

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754 Mobil tel 070 634 81 87

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39C, 664 32 Grums. Telefon 0555-61153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhagsgatan 25, 661 40 Säffle. Tel/fax 0533-10559 Mobil tel 070 583 24 96

Kassör Liv Hagberg, Garvaregatan 4, 652 20 Karlstad, Telefon 054-218232

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 660 60 Molkom. Telefon 0553-10378

Ledamot Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 703 54 Örebro. Telefon 019-186954.

Ledamot K-G Lindgren, Linnévägen 11, 661 43 Säffle. Telefon 0533-14124

Registrator Sonja Peterson, Ölmegatan 9 A, 652 30 Karlstad. Telefon 054-219411

Innehåll

Släkten Boltzius	3
Vad initialer och årtal på ett järngravkors gav för ledtrådar	12
Anor i Nedre och Övre Ullerud	12
DISBYT och Släktforskarförteckningen på Internet	13
Karlstad-släkten Hesse	14
Värmlänningar i förskingringen	16
Värmlands Släktforskare på internet	18
Ett gammal familjeporträtt	20
Böteslängder för norra Värmland	21
Höstens program 1999	21
Boktips	24
Ur andra medlemsblad	25
Föreningens utgivning av böcker och register	26

Mormonernas databas på Internet

Mormonkyrkan (Jesu Kristi kyrka av sista dagars heliga) har lagt ut sin enorma databas på Internet. Det rör sig om 400 miljoner namn. Ytterligare 200 miljoner namn skall tillföras under året. Slutmålet sägs vara två miljarder namn. Adressen är www.familysearch.org.

Premiären i slutet av maj blev en sådan dundersuccé att datorerna havererade av all trafik. Så nu sägs det att man får köa för att komma in på sajten. Men när jag knackat in adressen och tryckte på enter, så har jag alltid kommit in direkt.

Det går inte att söka på ort, bara på namn. Det är således knappast lönt att leta efter en person med patronymikon. Söker man däremot en person med ett någorlunda udda släktnamn, så är systemet utan tvekan ganska användbart. Gör man det, så presenteras genast ett antal perso-

ner på skärmen. Om man sedan klickar på något av dessa namn kan man i bästa fall få upp en antavla för personen ifråga. Det går också att se om vederbörande har några ättlingar med i databasen.

Man kan också söka på Keywords (nyckelord). Jag försökte med Karlstad och fick upp en hänvisning till emigrant-listor som tydligen finns i mormonernas bibliotek i Salt Lake City.

Om man klickar på Custom Search, kommer man till en sida med ingångar till olika databaser. Om man där går vidare till Family History Catalog, så hamnar man i bibliotekskatalogen och får då tillgång till förteckningar över de mer än två miljoner rullarna mikrofil och till hundratusentals boktitlar.

Lars-Gunnar Sander

Släkten Boltzius på Tollerud och Järpetan

När jag tillsammans med min familj för snart 35 år sedan började planera byggnationen av vårt nya hem på fastigheten Järpetan 1:38 var något av det första man berättade för oss, att vi blev närmaste grannar med Boltziusgården eller Scoutstugan som huset också kallades. På den tiden hade jag en ganska blek uppfattning om vem helbräddgörelsen Boltzius hade varit och vad han hade betytt för stora delar av Sveriges befolkning ända upp till kungahuset och även för människor långt utanför landets gränser. Idag vet jag något mer till följd av det intresse som jag spontant har kommit att ägna släkten Boltzius mer än 130-åriga närvaro i våra omgivningar med ättlingar som fortfarande bor här samt byggnader som finns kvar om än i moderniserat skick.

Det var en tidningsartikel som gav mig den första impulsen 1994, men det finaste bidraget fick jag några år senare av min granne, Solveig Johansson på Aftonro, vilket jag särskilt vill framhålla och tacka henne för.

Det ligger inte någon särskilt ambitiös aktivitet bakom det jag presenterar och jag har inte heller kunnat arbeta med

vetenskaplig metodik - därtill saknar jag kompetens - men det skrivna har fått en viss tillgänglighet genom att jag använt de principer som jag tillämpar i min favoritsysselsättning, att forska i min egen släkt, och att jag kunnat använda samma program som jag har till detta. Uppgifter om släkten Boltzius har dessutom hämtats ur den Bromanderska samlingen på Värmlandsarkiv. Jag har inte ålagt mig tidskrävande efterforskningar för att samla in ännu fler upplysningar. Drivkraften har varit min nyfikenhet på sådant som mer eller mindre har ramlat på mig. Därför finns det ingen garanti för att sista ordet nu är sagt.

Tabell 1

Fredrik August Boltzius (d ä), fältskär i Filipstad, även kallad *Bergsmedicus och Stads Chirurg*, f 1722 i Falun, d 1769 i Filipstad. Gift 1754 28/7 i Filipstad med **Lisa Fernholm** f 1728 i Filipstad, d 1771 i Filipstad. Hon var dotter till handlanden **Henrik Fernholm** och dennes hustru **Anna Jeansson**. Fredrik August Boltzius sägs enligt en del uppgifter ha inflyttat från Tyskland, vilket dock inte framgår av kyrkböckerna. Bromander anger Falun

som födelseort vilket med hänsyn till dennes auktoritet på släktforskningens område får anses som det mest troliga. Enligt *Kulturhistoriska anteckningar* av G M Sandin i Forshaga synes makarna Boltzius hem ha varit mycket förmöget.

Barn:

1. Anna Sara Boltzius, f 1755 i Filipstad, d 1788. Gift med **Jonas Uddesson**, komminister i Grums, f 1750 29/5, d 1816 15/10.

2. Lisa Fredrika Boltzius, f 1755 i Filipstad, d 1800 14/5 i Karlstad.

3. Henrik Gottskalk Boltzius, f 1757 i Filipstad.

4. Fredrik August Boltzius, f 1760 i Filipstad, d 1763 i Filipstad

5. Stina Emerentia Boltzius, f 1763 i Filipstad, d 1813. Gift 1791 20/3 i Stavnäs med **Olov Stenqvist**, fogde på Kålsäterud, f 1756 6/3 i Närke, d 1820 (se Nytt från Värmlands Släktforskarförening 1991:1, antavla 8).

6. Fredrik August Boltzius (d y), sergeant och brukspatron, f 1767 2/8 i Filipstad, d 1823 17/10 i Grava (se tab 2).

Fortsättning på nästa sida

Släkten Boltzius									
Fredrik August fältskär/stadskirurg i Filipstad f 1722 i Falun, d 1769 i Filipstad g 1754 28/7 m Lisa Fernholm f 1728, d 1771 i Filipstad Tabell 1									
Anna Sara f 1755 i Filipstad d 1788 g 1776 28/3 m Jonas Uddesson komminister i Grums f 1750 29/5 d 1816 15/10	Lisa Fredrika f 1755 i Filipstad d 1800 14/5 i Karlstad	Henrik Gottskalk f 1757 i Filipstad	Fredrik August f 1760 i Filipstad d 1763 i Filipstad	Stina Emerentia f 1763 i Filipstad, d 1813 g 1791 20/3 i Stavnäs m Olov Stenqvist fogde på Kålsäterud f 1756 6/3 i Närke d 1820	Fredrik August sergeant, brukspatron f 1767 2/8 i Filipstad d 1823 17/10 i Grava g 1794 8/7 m Elisabet Magdalena Hedenström f 1770 3/3 i Lungsund d 1823 23/7 i Grava Tabell 2				
Anders Fredric f 1795 15/4 i Grava militär d ung ogift i Väse	Magdalena Christina f 1797 25/1 i Grava d 1840 16/10 i Karlstad g 1822 16/6 m Jan Spångberg häradskrivare f 1783 28/4 i Ö Amtervik d 1833 24/3 i Grava	Ellisabeth Wilhelmina f 1799 13/3 i Grava d 1842 19/11 i Karlstad g ca 1836 m Josef Spångberg f 1805 29/1 i Gustav Adolf d 1842 19/12 i Karlstad	Jan August lantbrukare, ombudsman f 1801 12/5 i Grava d 1851 16/11 i Grava g 1830 m Sara Nyqvist f 1805 17/3 i Ransäter d 1875 12/3 i Grava Tabell 3	Sofia Charlotta f 1804 8/3 i Grava d 1837 23/10 i Alster g ca 1830 m Adam Otterström f 1800 5/8 i Skärstad d 1848 31/3 i Karlstad					
Elisabet Rosina f 1831 17/2 i Grava d 1907 16/7 i Grava g m Olov Bäckman målarmästare f 1831 22/4 i Tveta d 1908 3/3 i Grava	Sara Augusta f 1833 30/1 i Grava d 1929 19/2 i Grava	Fredrika Kristina f 1834 4/9 i Grava d 1914 25/1 i Grava	Fredrik August helbräddgörelse f 1836 13/5 i Grava d 1910 13/7 i Grava	Anna Amalia f 1839 26/7 i Grava d 1839 12/8 i Grava	Anna Amalia f 1842 24/5 i Grava d 1851 26/3 i Grava	Maria Joseffina f 1845 8/4 i Grava d 1847 26/3 i Grava	Johan Otto Gottfrid målarmästare f 1849 16/3 i Grava d 1903 17/9 i Gävle g 1:o 1873 31/8 m Charlotta Grönstedt f 1854 21/1 d 1889 22/12 i Gävle g 2:o 1890 2/12 m Beda Margareta Pettersson f 1861 6/6 i Gävle Tabell 4		

Tabell 2

Fredrik August Boltzius (d y), sergeant och brukspatron, f 1767 2/8 i Filipstad, d 1823 17/10 i Tollerud, Grava. Gift 1794 8/7 med **Elisabet Magdalena Hedenström** f 1770 3/3 i Lungsund, d 1823 23/7 i Tollerud, Grava, dotter till inspektoren **Anders Hedenström** och dennes hustru **Magdalena Kristina Edqvist**.

Fredrik August var år 1793 skriven utan befattning på Löved i Grava sn. När han gifte sig där den 8 juli 1794 gav han sin brud mademoiselle Elisabet Magdalena Hedenström 200 lod silver i morgongåva.

År 1796 finns Fredrik August Boltzius med sin familj skriven på Tollerud som då hade inköpts. I hfl 1802-1807 återfinns sergeant Boltzius och hela hans familj under 1/3 *Tollerud Skatte* (pag 27). Yngst i skaran är här dottern Sofia Charlotta f 1804. Svärmodern, änkefru Magdalena Edqvist f 1746, har nu också förenat sig med familjen, antagligen med anledning av hennes makes död, och har medfört åtminstone två av sina barn, dottern Sara Christina f 1776 och sonen Anders Gustaf f 1781. Med en aktningvärd skara pigor och drängar dessutom har Tollerud vid den här tiden många munnar att mätta.

Sedan båda makarna Boltzius avlidit 1823 hölls sommaren 1825 lösöreauktion på Tollerud. Detta vet vi nu genom ett märkligt fynd som Solveig och Olle Johansson gjorde när de flyttat till Aftonro på Hjärpetan under 1960-talet. Bland mycket illa medfarna brev som de hittade efter Fredrika Boltzius f 1834 och barnbarn till Fredrik August, fanns också spillran av *Auktions Lista hållen på Tollerud i Grafa Sockn den 16 juli 1825 ... med betalningstid till den 14 mars 1826 tillhöriga Sterbhusdelägarne efter herr Fredr Augs Boltzius...* Här ges unik information från en händelse för mycket länge sedan, om vilka människor som varit inblandade och vilka föremål de omgav sig med i det dagliga livet. Auktionen markerar sannolikt en vändpunkt i släktens och gårdens historia.

Sedan jag gått igenom resterna av auktionslistan och försökt göra en avskrift av det ännu läsbara har jag undrat om det alltså kan finnas något föremål kvar

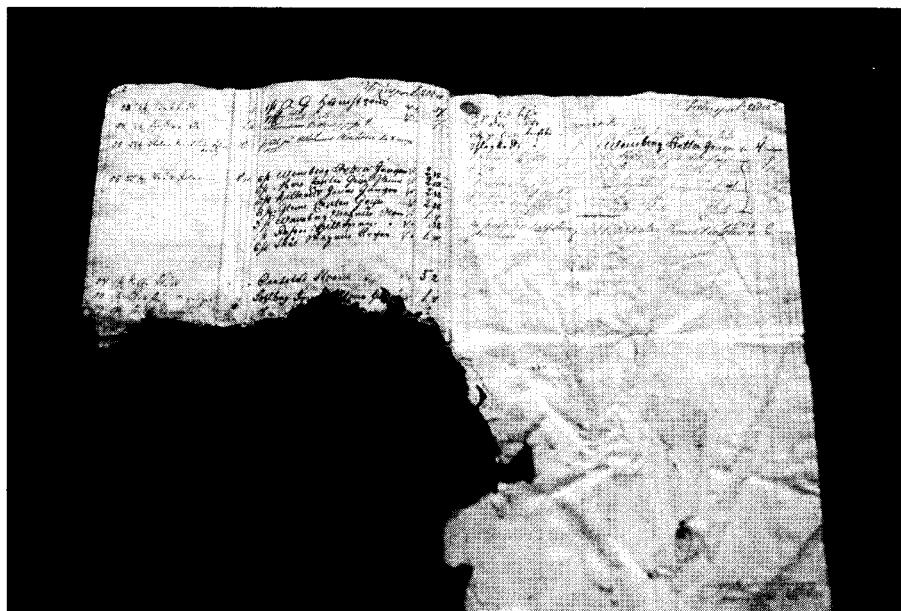
från familjen Boltzius tid på Tollerud? Är det tänkbart att det någonstans står en byrå eller några stolar, eller varför inte en ljusstake eller ett antal slipade vinglas i något skåp, saker som gick under klubban på auktionen den 16 juli 1825, eller andra föremål som såldes på Alstrum i augusti samma år? Otänkbart är det inte! Däremot har jag svårt att tänka mig att innehavarna i så fall vet varifrån de kommer. Jag tror inte heller att det finns någon idag levande människa som av tradition hört talas om den här händelsen. Ett fåtal ändå kanske känner till att den vackra gamla gården har varit i släkten Boltzius ägo. Personer jag varit i tillfälle att nämna det för, visste det inte.

De flesta saker var av förgänglig art. Sängkläder, får- eller getskinn och hudar, bockragg och annat sådant skulle liksom spannmål, fläsk och födoämnen komma att förbrukas under kortare tid. Men de många laggkärlen kunde väl få sin användning länge än innan träet ruttnade. Och smidesredskapen skulle kanske användas långt in på nästa sekel då smedjorna förvandlades till stora fabriker och gjorde dessa verktyg överflödiga. Fast ett eller annat glas, några kaffekoppar med tillhörande gräddsnpa och sockerskål, möjligen också ringklockan, som Sponberg köpte för 20 daler, kan faktiskt finnas bevarade någonstans med

ägare som är mer rädda om dem nu än man var då för över 170 år sedan.

Men som genom ett under finns auktionslistan. Om det råder inget tvivel! Den har återfunnits för en del år sedan och på nytt gjort händelsen verklig. När alla minnen och bevis för länge sedan är borta finns den här nu och berättar om mycket som om det varit igår. Bakom mig ligger många fängslande stunder, då jag under kulna dagar eller sena kvällstimmar till långt in på natten ibland, har vandrat runt på gården bland de utställda föremålen, tittat in i lider och stall, stigit över trösklar till boningshusen och överallt mött människorna som hade sina hem där och sett ännu fler som kommit för att blanda sig med de hemmavarande för att dela upp mellan sig allt som länge funnits för uppehållet på ett rikt och välförsett lantbruk. Var sak skulle nu ha sitt pris men värderas på så skilda grunder!

Jag har mött mamsell Wilhelmina Boltzius som för fem skilling och till sin glädje kunde behålla en av de båda tekannorna. Den andra fick fru Hällberg från Berg för 37 skilling! Den avlidnes måg ropade in ett och annat mer än omnämnda ringklockan. Pastor Kjellman köpte en stol. Av samma sort tog kapten Geijer med sig sex stycken hem till Glenne. Allt som allt bjöds 27 sådana stolar ut. Från Wänsberg hade Magnus Ols-

Auktionslistan. Föremålen i vänstra spalten och köparna i den högra. Foto: S A Björklund.

son kommit. Han ropade in en del mer än bara glas. Prästgården berikades med en *öckerplog*, boktryckare Lundberg inifrån staden behövde en dyna stoppad med fjäder, hans vän kamrer Nyström försåg sig med en handsåg, lektor Ström köpte *1 Rödt Bläckstopp* - vad nu det kunde vara - och så vidare och så vidare, sida efter sida. Och många kom från Hjärpetan i det omedelbara grannskapet.

Vi kan möjligen fundera över varför auktionen skulle hållas just sommaren 1825. Verksamheten kunde ju ha fortsatt under gemensam förvaltning! Var det kanske en önskan hos dottern Magdalena Christina och hennes make Jan Spångberg om att själva kunna planera sin framtid? De skulle få sitt första barn inom några veckor! Men det är lätt att se även andra skäl till att reda ut läget. Auktionen var ju en enkel och praktisk lösning för att fördela arvet och få se var man stod. Medan dessa och andra funderingar tränger sig på vid granskning av auktionslistan kan man dock inte bortse från det sorgliga faktum att släkten Boltzius genom åren samlade tillgångar nu blev fördelade på många händer och föremålen i ett välförsett hushåll skingrade. Beslutet kan inte ha varit så lätt att ta för flera av de inblandade. Var det minnet av förföräldrarnas storhetstid på Tollerud som Fredrika, genom auktionslistan, hade gömt undan uppe på vinden? En annan fråga anmäler sig också - rakt på sak! Hur stort var egentligen arvet?

Det var verkligen ett mycket förmöget dödsbo som patron Fredrik August Boltzius lämnade efter sig! Bouppteckningen efter honom och hans hustru i volymerna från Karlstads härad, upprättad 1824 24/2, omfattar hela 19 foliosidor. Sterbhusets behållning uppgår till 13 492 daler, 25 skilling och 11 runstycken. Uppenbarligen är det så att endast en mindre del av lösöret bjöds ut på auktionen 1825. Tillgångarna är värderade till 19 192 daler, 24 skilling och 8 runstycken varav Tollerud i Grava och hemmanet Prästegården i Alster samt en frälseränta har upptagits till sammanlagt 8 975 daler.

Barn:

1. Anders Fredric Boltzius, f 1795 15/4 i Tollerud, Grava, d i Väse som ung och ogift, skall ha blivit militär enl Broman-der.

2. Magdalena Christina Boltzius, f 1797 25/1 i Tollerud, Grava, d 1840 16/10 i Karlstad Gift 1822 16/6 med härads-skrivaren Jan Spångberg f 1783 28/4 i Ö Ämtervik, d 1833 24/3 i Grava.

G M Sandin skriver i *Kulturhistoriska anteckningar* att den 16 juni 1822 sammanvigdes Härads-skrivaren Ädel och Högaktade Herr Jan Spångberg från St Vänsberg med Välädla Jungfrun Magdalena Kristina Boltzius å Tollerud. Denna förening får helt avgörande betydelse för Magdalena Kristinas brors Jan August framtid och inriktning med återverkningar på utvecklingen i bygden.

Exakt vid vilken tidpunkt häradsskrivare Spångberg tar över på Tollerud framgår inte av hfl 1829-1833, men det är helt klart att familjen i början av 1830-talet bebor hustruns barndomshem. I hushållet ingår dottern Sara Mathilda f 1825 samt hustruns systrar Betty Vilhelmina och Sophia Charlotta liksom brodern Johan August Boltzius.

Bland husfolket återfinns hushållerskan Sara Nyqvist f 1805 i Ransäter, inflyttad 1830 till Grava. Enligt Broman-der var hon mästerns meddotter. Hon gifte sig samma år med Johan August och med nyfödda dottern Elisabeth Rosina får de en kort tid därefter sitt nya hem i Hjerpetan/Klaraberg. Det framgår tydligt av noteringarna här under *1/3 Tollerud* skatte att familjebildningen skett på Tollerud och att det även är nu som Johan August blir tillsatt som *Charta Sigillata Ombudsman* av sin sväger häradsskrivaren.

Högt upp på listan under de här åren (hfl 1829-1833) står en Herr A(nders) F(redrik) Nygren f 1808 27/9 i Grums och Enkefru Christina Abrahamsson f 1758 i Carlskoga. Någon förklaring till att de står i nivå med familjemedlemmarna finns inte att hämta. Möjligen kan änkefrun vara häradsskrivarens mor?

Utgår man från *Stora Wensberg Krono* (hfl 1802-1807, pag 43) blir hypotesen osäker. Där residerar vid seklets

början *Härads H* (häradshövding?) Magnus Abrahamsson f 1767 och där finns också *Skrifvar Hd* Jan Spångberg f 1783 28/4 i Emtervik med året 1801 under *flytter från*. Tyvärr återfinns inte någon Christina Abrahamsson, som kunde ha blivit änkefru före 1829! I stället står Anna Lena Antonsson f 1764 omedelbart under Magnus A men inte som *Hust* utan med *f m* (svärtolkat) före namnet.

Fru Spångbergs morbror, Anders Gustaf Hedenström, som i ungdomsåren omkring sekelskiftet 1800 tillsammans med sin mor och syster kom till Tollerud, bor fortfarande kvar i början av 1830-talet, men han har dock flyttats ner bland husfolket efter att ha varit antecknad högre upp på familjenivå så att säga, vilket i sak kan betyda att han stannat som arbetskraft på gården, dock inte länge till, ty han är antecknad som *Morbr: Herr Anders G: Hedenström* hos systersonen *Herr Ombudsman J A Boltzius* på Hjerpetan sedan denne flyttat dit från Tollerud.

Härads-skrivaren håller stort hus på Tollerud vid den här tiden med tjänstefolk inte bara från Grava utan även ett antal pigor och drängar från Alster, Fågelvik, Råda o s v där man också under *Spångbergs folk* kan se att *Gaml Pigan Cajsa Jonsdr* f 1759 i Grava går kvar på gården.

Hfl 1829-1833 ger en något förbryllande bild av hur de formella relationerna mellan Tollerud och St Vänsberg kan ha varit under senare delen av 1820-talet. På *Stora Vänsberg Krone* bor nu bonden Magnus Olsson med familj (pag 265). Vid husförhör på gården hållet 1829 31/10 står härads-skrivare Spångbergs familj och hans närmaste antecknade på nära nog exakt samma sätt som är återgivet tidigare här ovan på Tollerud, även vad beträffar änkefru Abrahamsson och Anders Fredrik Nygren - dock ej svågern Johan August, vilket på sätt och vis också är anmärkningsvärt! Här under St Vänsberg står dessutom anteckningen om Jan Spångbergs död! Angående flyttningen till Tollerud finns årtalen 1827 och 1829 att välja mellan. Ja, frågetecknen är många att räta ut för den som vill gå vidare med detta.

3. Elisabeth (Betty) Vilhelmina Boltzius

f 1799 13/3 i Tollerud, Grava, d 1842 19/11 i Karlstad. Gift 1836? med *Josef Spångberg* f 1805 29/1 i Gustav Adolf, d 1842 19/12 i Karlstad. Han var bror till häradsskrivaren Jan Spångberg.

4. Jan (Johan, Johannes) August Boltzius, lantbrukare mm, f 1801 12/5 i Tollerud, Grava, d 1851 16/11 i Hjärpetan/Klaraberg, Grava (se tab 3).

5. Sofia Charlotta Boltzius f 1804 8/3 i Tollerud, Grava, d 1837 23/10 i Höje, Alster. Gift 1830? med *Adam Otterström* f 1800 5/8 i Skärstad (F), d 1848 31/3 i Sjöstad, Karlstad.

Tabell 3

Jan (Johan, Johannes) August Boltzius, lantbrukare, skrivbiträde, ombudsman, f 1801 12/5 i Tollerud, Grava, d 1851 16/11 i Hjärpetan/Klaraberg, Grava. Gift 1830 med *Sara Nyqvist* f 1805 17/3 i Ransäter, d 1875 12/3 i Hjärpetan Aftonro, Grava.

Han gifter sig med Sara Nyqvist från Ransäter och blir ägare till Hjärpetan skriver G M Sandin i sin bok. I hfl 1829-1833 har noterats Emellan Herr Boltzius och Jungfru Nyqvist uttogs Lysning den 28/8 1830. Elisabeth Rosina, deras första barn, uppges vara född på Tollerud 1831 och andra barnet, Sara Augusta, 1833 på Klaraberg varför makarna under de tidigaste åren av sitt äktenskap synes ha bott och verkat på Tollerud.

Huruvida Hjärpetan och Klaraberg vid den här tiden tillsammans utgör en fastighet eller är två skilda egendomar framgår inte klart av källorna. Karlstads-Nytt skriver 1994 14/12 att familjen bodde på olika gårdar till 1832 då B:s fader köpte egendomen Klaraberg vid S:a Hjärpetan (med "B" avses här helbrägdagöraren F A Boltzius). Det är dock obestridligt att själva bosättningen gällde Klaraberg där byggnaden än idag (jan 1995) finns kvar med Gerd Sterner som lycklig ägare.

Hjärpetan ägdes för mycket länge sedan av Riseberga kloster. År 1346 den 29/3 har i domboken införts att *Riddaren Magnus Gislason gör byte med Riseberga kloster, ... och får löpabol i lärpataku ...*, men att han redan den 12/4 samma år åter-säljer gården till klostret, allt enligt Halvar

Nilsson *De Värmländska medeltidsbreven*. Man får även veta att Järpetan nämns nästa gång i källmaterialet först i 1568 års jordebok, men att i Riseberga klosters godsförteckning 1552 återfinns Wäster-Däia och utjorden Jerpetorp där det senare namnet antas syfta på Hjärpetan. Stavningen av namnet med begynnelsebokstaven "J" har tydligen sin grund i mycket gammal hävd medan inledningen "Hj" tycks vara av senare datum.

Ytterligare en forskare i värmländsk medeltid kan det i namnfrågan vara av värde att här kort citera. Erland Rosell har studerat perioden i ortnamnsperspektiv och säger i ett sammanhang att "Omständigheterna kring take-namnen syns mig kunna tyda på att de ursprungligen avser en upplåtelse för odling på ofri grund av bestämd art, gissningsvis för frigivna trälar." - en kristlig gärning!

Den äktenskapliga förbindelsen får emellertid avgörande inflytande över Jan Augusts framtid. Hos sin svåger häradsskrivaren blir han nu nämligen skrivbiträde och sedermera *Charta Sigillata Ombudsman*, d v s försäljare av stämpelpapper. Detta förhållande och hans bakgrund, samt en viss begåvning får man förmoda, gav honom uppenbarligen en bred kompetens som blev en värdefull tillgång i olika sammanhang. Han var tillika lantbrukare och duktig bokförare och anlätades ofta av köpmännen i Karlstad enligt Karlstads-Nytt.

Med i boet vid den unga familjens utflyttning till Hjerpetan/Klaraberg följer som tidigare nämnts Jan Augusts mor-

bror Anders Gustaf Hedenström f 1781. Systerdottern och hennes man på Tollerud kunde avvara honom. Kanske var arbetet inte heller så krävande på den andra avsevärt mindre gården.

Här skall infogas en intressant iakttagelse. En jämförelse av husförhörlängden för 1/3 Hjerpetan Skatte vid 1800-talets början med motsvarande 30 år senare visar att en närmast dramatisk förändring av befolkningsutvecklingen och fastighetsbildningen har skett. Med blott några enstaka undantag har alla de som bodde där vid seklets början försvunnit och i stället åtskilligt fler tillkommit. Det som ser ut att ha varit 7 hushåll i längden 1802-1807 är på 1830-talet inte mindre än 17 familjebildningar med tjänstefolk och andra. Det måste med nödvändighet ha inneburit en omfattande uppdelning av marken på fler ägare. Benämningar som *torparen* (2 st), *bonden* (5 st) och *lantbrukare* (1 st) har införts samt dessutom en *arrendator*, en *f d soldat* och några *inhysta* personer och minst ett *fattighjon*. En *stat dräng* med familj finns också åt major Nordenfalk. Det saknas inte heller en *skomakare*!

Jan August och hans hustru Sara får åtta barn; sex döttrar och två söner. Sju av dem är födda på Klaraberg. Alla döttrarna bor livet ut på Hjärpetan. Så även föräldrarna. Men inte hela tiden i fädernegården. Två flickor dör mycket unga, endast åtta respektive två år gamla. Före dem har en flicka ryckts bort blott ett par veckor efter födseln.

Jan August fick uppleva sin femtio-

Tollerud, 1/3 mantal skatte. Foto: S A Björklund.

årsdag. Han avled 1851 16/11 och lämnade Sara ensam med flera minderåriga barn. Pojkarna var femton respektive två år gamla. Äldsta dottern hade under året fyllt tjugo år och hennes yngre systrar var arton respektive sjutton år.

Jan August Boltzius bortgång måste ha utgjort ett mycket hårt slag och åtföljande praktiska problem för den stora familjen med kvinnodominans bland barnen. Lösningen blev radikal. Karlstads-Nytt skriver den 14 dec 1994 att *änkan Sara sålde egendomen 1857 men styckade av ett område vid Klarälven där hon byggde sin lilla stuga Aftonro eller som det står på en karta från 1887 "Bellevue"*. K-N noterar i sammanhanget att Sara bodde här till sin död 1875, möjligen tillsammans med döttrarna Sara Augusta och Fredrika Kristina emedan även dessa har antecknats döda på Aftonro sedan de uppnått den aktningvärda åldern av 96 respektive 79 år. Sara blev 70 år.

Påpekandet om namnet Bellevue är intressant. På en KARTA öfver Färjestad uti Grafva socken och Karlstads län uppmätt för Ekon Kartverket år 1883 finns namnet Bellevue angivet invid älven alldeles på gränsen mellan Färjestads ägor och Hjerpetans egor. Det kan mycket väl i senare tid ha förekommit en förväxling vid studium av kartorna vilket skulle betyda att Bellevue funnits i närheten men inte där Aftonro ligger och att det senare namnet uppstått som helt nytt när Sara Boltzius bygger sin stuga och kanske också får ses som ett uttryck för hennes önskan och känsla.

Det verkar som om änkan Sara har sålt egendomen till sin måg Olov Bäckman från Åmål, emedan äldsta dottern Elisabeth Rosina har antecknats död 1907 16/7 på Klaraberg.

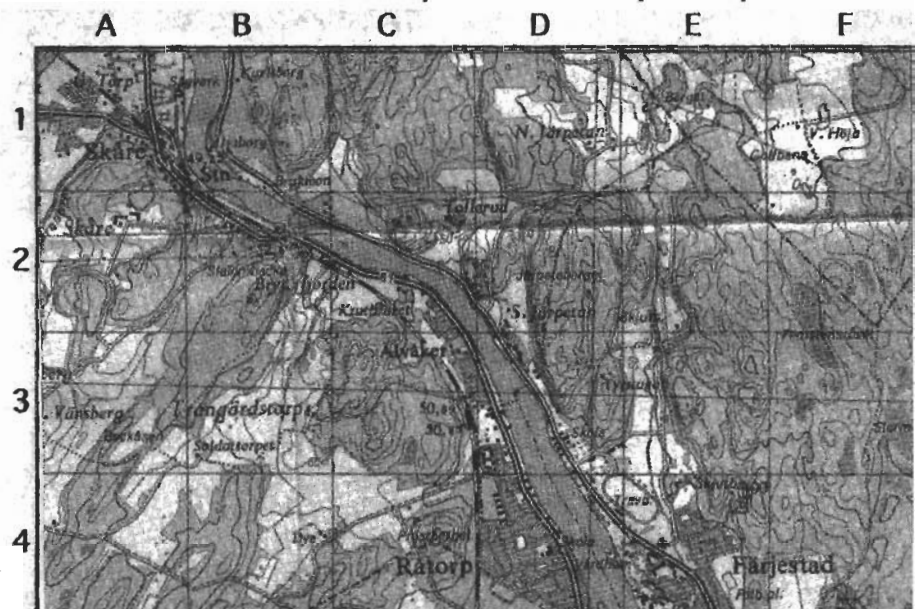
Familjens båda pojkar lämnade tidigt hemmet, Fredrik August omedelbart efter faderns död och endast 15 år gammal samt Johan Otto Gottfrid sedan han vuxit till sig något får man förmoda, då han var endast två år gammal vid faderns frånfälle.

På 1960-talet flyttade makarna Solveig och Olle Johansson in på Aftonro efter att ha förvärvat fastigheten. Bygg-

naden rustades upp, moderniserades och anpassades till familjens behov. När de då även röjde uppe på vinden fann de bland mycket annat en liten illa medfaren samling brev med Fredrika Boltzius som mottagare under en period från 1870-talet fram till omkring sekelskiftet. Fredrika var Sara Nyqvists tredje barn. Bland breven finns dock ett som är ställt till *högädle fru Sara bolsius på gärpettan*. Förmodligen har det sänts med bud då detta är enda adresseringen som dessutom gjorts som utskrift på det hopvikta papperets baksida. Mycket tyder på att Fredrika förvarat ett minne efter sin mor och att brevet skrivits av en moster till Sara. Av bokstäver och stavning kan man ana en tradition från 1800-talets förra del. Ty-

Sara jag skall ge dig underrättelse om en obeskrifwlig waker bok som du skall kiopa ja har en sådan men jag wett ike wad hon kostar namnett är tros spegel pontoppidansl nu har jag jingen ting at omskrifwa än att omtalla mitt dåliga tillstånd så jag wäntar war dag på min hädan färd wid påsk tiden Då war jag så klen då trode jag säkert at gud skule gälpa mig men jag skal wara tålig ock förbida min förlosning nu slueter jag mina rader med en kär hälsning til dig ock Dina barn j från en öm moster Gretta 'Cristina Wiwägg.

Brevet tycks vara skrivet före 1857, kanske redan på 1840-talet. Boken som nämns har av Eva Fredriksson identifierats som *Biskopens och procancellarens*

Trakten närmast norr om Karlstad enligt 1965 års topografiska karta S Järpetan D2, Tollerud C2, Trangårdstorp B3, Vansberg A3, Ö Torp A1.

värr har inte årtal skrivits i inledningen.

Fiästa Den 1 juni min goda ock ällskade Sara tack söta Du för ditt kärkomna breffw dätt war en stor glädie för mig att få någon rad j från någon ahw mina släktingar i synerhett dän som ligger en sådan osell människa som jag tänkt att jag skule vara aldels bårtit glömd utafw de mina men så länge jag har någorlunda hälsan så har jag guds ord att noga mig med som är dätt förnämsta i dätta usla lifwet böckerna du skikade mig får jag tacka för låne för Dän enne will jag behåla dän lilla om de witta kläderna kära

doct Eric Pontoppidans Härliga tros-spegel, som föreställer Guds barns rätta kännetecken, och der med rycker alla falska stöd under de säkra; men styrker tron hos rätt trogna, samt tröstar de klenmodiga och anfäktade. Öfversatt ifrån danskan af Haqu Enroth. Sjette upplagan. Örebro, tryckt hos N M Lindh, 1824.

Det kan mycket väl ha varit just denna upplaga som Greta Christina Wieweg hade läst, vilket i så fall gör det än mer troligt att brevet är skrivet under förra delen av 1800-talet.

Barn:

1. Elisabet Rosina Boltzius f 1831 17/2 i Tollerud, Grava, d 1907 16/7 i Klaraberg, Grava. Gift med *Olow Bäckman* i Åmål, målarmästare, f 1831 22/4 i Tvetå, d 1908 3/3 i Hjärpetan, Grava.

Elisabet Rosina är en liten baby när hon flyttar in tillsammans med föräldrarna på Klaraberg år 1832. Här kommer hon sedan att bo under hela sin livstid och bilda familj. Hon blev 76 år gammal.

Då modern Sara Boltzius (eller ev dödsboet efter fadern) säljer egendomen Hjärpetan/Klaraberg, sker det tydligen till Elisabet Rosinas make. Någon annan rimlig förklaring till att hon finns på Klaraberg vid sin död har jag inte. K-N noterar att *hon var gift med Olow Bäckman i Åmål*. Om i Åmål skall uppfattas så bokstavligen att man får anse att de som gifta även var bosatta där kommer givetvis tidigare antagande att påverkas. Den vetgirige kan enkelt klarlägga detta med tillräcklig energi!

Makarna fick två söner, Johan Albert och Olow Wilhelm, som öppnade färghandel i Karlstad. Att Bäckmans Färghandel långt in på 1900-talet funnits i staden kan många påminna sig än i dag.

2. Sara Augusta Boltzius f 1833 30/1 i Hjärpetan/Klaraberg, Grava, d 1929 19/2 i Södra Hjärpetan Aftonro, Grava.

Sara Augusta blev äldst av barnen, 96 år och 20 dagar. Sällsamma omständigheter gör att minnet av den gamla damen kunnat omvittnas än idag långt in på 1990-talet. Nekrologen över henne är införd i NWT och finns med i den Broman-derska samlingen.

Bland de gamla breven finns fyra stycken som Augusta har skrivit till Fredrika. De är relativt väl bevarade och ganska lättlästa. Ett av dem är odaterat men kan fömodas vara det tidigaste, möjligen skrivet 1889. Samtliga är daterade på Kärn (dagens Kärne?), det första endast med *Söndagen*, två av år 1890 och det fjärde 1892.

Breven visar att Augusta varit i tjänst utanför hemmet. Britt-Marie Insulander nämner i sin berättelse om F A Boltzius i *Värmlands Museums årsskrift 1996* att hans äldre syster Augusta 1884 var husföreståndarinna hos godsägaren Petter

Klaraberg. Foto S A Björklund.

Norbäck på Trangärdstorp. Enligt nekrologen i NWT var hon under 15 år husföreståndarinna hos överstelöjtnant Hård av Segerstad på Skog vid Arvika och sedan under 25 år i Trangärdstorp. I brevet från 1892 nämner Augusta farbror Norbäck vars läkare hade sagt till henne att *han beundrade hans lugn och tålmod i de svåra sjukdomar som han genomgick* ...

Av innehållet framgår att de båda systerkonen brevväxlade med varandra, inte på grund av avståndet, utan av tidsnöd! Åtminstone nämner Augusta att ... *det vill till att hålla på som jag får göra tidigt uppe och aldrig kan jag tänka mig få lita mig ner på hela dagen, och så dag efter dag* ... Så var vardagslivet! Och den söndagen då Augusta skrev första brevet var det bara några rader kvar när hon skriver ... *nu får jag sluta det kom främmande, som du ser har mitt brev fått vila hela veckan ibrist på tid*... Men de träffades ändå. Ett av breven inleds med *Tack för sista sammanträffandet Ehuru kort*... och i samma brev står på slutet ... *om jag finge veta när Bäckman går till skrift ... så skulle jag försöka få komma hem*... Så var livet för många då - och så är det idag fast vi har andra kommunikationsmedel.

Det är i huvudsak vardagliga frågor som avhandlas mellan systrarna; hem- och hushållsgöromål, tankar om varan-

dras ve och väl, och sjukdom förstås, med åtföljande goda råd. *Ryska snuvan* är något som Augusta oroar sig för, inte för egen del, men för husbonden Olofs skull och kanske för *Gubben*, som förmodligen är Olofs far. Och så varnar hon Fredrika, som hon tycker har ohälsosam luft i sitt hus.

Augusta är antagligen erbjuden annan tjänst 1890 ty hon tänker sig att sluta under hösten men de båda männen gör allt för att övertyga henne om att *Stanna här jämt ... och det torde nog hända, om jag blott orkar hålla på att slita och fäkta in i döden*... Eftersom det finns ett brev skrivet på Kärn år 1892 lät sig Augusta tydligen övertalas, åtminstone för en tid.

Efter att bara ha läst ett relativt litet antal brev är det alltid vanskligt att försöka påvisa de kännetecknande dragen hos avsändaren. Kanske är det klokare då att avstå? Men inte i det här fallet! Augusta beskriver olika händelser och uttrycker sig på ett sådant sätt att vissa egenskaper hos henne inte kan betvivlas. Hon var uppenbarligen en robust och viljestark kvinna, en kvinna som vet vad hon vill och har skinn på näsan. Hon var välorienterad och hade en kritisk inställning till mycket och många - utan att fördöma - inte minst till sin berömde bror och hans verksamhet. Hon vårdade sin själ och tog nattvarden i sockenkyrkan när möjlighet

erbjöds. Augusta kunde ha varit en utomordentligt god bondhustru och värdinna på en stor gård med många plikter. Säkert var hon respekterad och omtyckt.

I ett av breven 1890 ber Augusta ... *gör en promenad till Trangärdstorp med detta bref eller skicka det med något bud är du snäll det blir nog välkommet till Julia.* Vem Julia än kunde vara visar det att Augusta och någon bland hennes kvarvarande vänner på den tidigare arbetsplatsen höll kontakt med varandra.

Augustas syster Fredrika avled i januari 1914. Då, om inte tidigare, har Augusta övertagit stugan som hennes mor byggde på Hjärpetan. Flyttade hon möjligen i tidigare hos Fredrika och blev ett stöd för henne de sista åren? Hos Augusta på Aftonro bodde även brorsdottern Anna som dog där så sent som 1946 (se nedan).

Till Hjärpetan och omgivningarna där ville Augusta säkert gärna återvända. I brevet 1892 lägger hon till på kanten av papperet *är det vår foräldra Egendom i Hjerpetan som nu är sålt?* tala om det härnäst. Det var inte en fråga i största allmänhet. Intresset låg nog djupare än bara på ytan.

3. Fredrika Kristina Boltzius f 1834 4/9 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d 1914 25/1 i Hjerpetan Aftonro, Grava

Fredrika har fyllt 40 år på hösten innan modern dör i mars påföljande år. De har bott tillsammans på Aftonro som var moders undantag när hon lämnade Klaraberg. Huruvida även Fredrikas halvtannat år äldre syster Augusta som vuxen där delade hem med sin mor är ännu okänt men förefaller inte särskilt troligt. Genom fyndet av brevsamlingen vet vi emellertid att Fredrika stannar kvar på Aftonro, antagligen utan avbrott, ända fram till sin död.

Fredrika förblev ogift. Om en utomstående man skrivit brev till henne behöver det ju inte, på grund av detta, tolkas som något särskilt. Men ett brev från en skollärare i Västergötland har så påtagligt en förtrolig ton och antyder avsändarens omtänksamhet.

O Larsson kallar sig själv *en skollärare*. Det bör innebära att O står för ett mansnamn. Varje annan tolkning som kan

beröra deras personliga förhållande till varandra får sedan lätt karaktären av spekulation, men man lägger märke till att det nu bevarade brevet sannolikt inte är det enda som funnits, att han tilltalar henne med du - intimt på den tiden - och att han undertecknar med Vänner. Tonen tyder dessutom på omtanke: ... *troligen är du i behöf af pengar ... innesluter 15 kronor...*, förtrolighet, ... *var snäll och nämn ... kan behöfva härnästoch lyhördhet.* Han gläder sig åt att hon känner sig bättre efter en svår sjukdom och avslutar *Var snäll och skrif snart.* Man kan bara varmt hoppas att hon skrev och att hon länge fick behålla sin vän. Hon behövde ha honom.

Efter moderns död 1875 har Fredrika klarat sig själv på Aftonro - så förefaller mest troligt - intill dess att Augusta flyttade hem igen. Mer kan inte sägas om detta om man nöjer sig med breven som underlag. Andra källor kan givetvis ge bättre upplysningar till den som vill tränga djupare in i händelserna omkring dessa personer.

Fredrika har fått stöd av syskonen på olika sätt. Vid några tillfällen har yngste brodern Gottfrid i Gävle skickat pengar och 1889 erbjuder han sig att betala hennes resa om hon kunde besöka familjen

där. Inget av breven antyder att hon skulle ha varit i tjänst på någon av gårdarna i närheten. Sett även med dåtida synsätt präglades hennes fortsatta liv av en förmodligen mycket anspråkslös tillvaro.

Gottfrid är nybliven änkeman 1890. Det framgår av brevet av den 30 januari från Augusta. Något mer brev från honom finns inte häfter och har kanske inte heller funnits. Det är Augusta som nu tar över kontakten med Fredrika. Genom innehållet i de bevarade breven från första åren av 1890-talet framträder Augusta som en stark ansvarsmedveten och robust person och mycket verklighetsnära. Hon manar och förmanar, ger råd och tröst samt visar medkänsla när så behövs, och det verkar Fredrika vara i stort behov av.

Inte så sällan tycks Fredrika ha lidit av svåra och långvariga krämpor och det innebär svårigheter för henne i det dagliga livet. Redan 1882 skriver hennes manlige vän ... *ledsamt höra det du varit så mycket sjuk...* Försök till helbräddagörelse genom brodern i Skåre är resultatlösa. Augusta varnar snarast för kontakt med honom ... *att vara från hans bjudningar är ju bättre än vara med, så tycker jag för min del, och du bör finna att han kan ju icke på vilkor ha dig med,*

Den som far vägen norrut från Färjestad kan inte undgå att lägga märke till Aftonro. Vägen går här genom ett trångt pass med huset på ena sidan och älven på den andra. Foto: S A Björklund

ty alla skulle ju stöta sig på att han har en så sjuk syster och kan ej bota henne...

Men Fredrika tar sig igenom prövningarna och får ett långt liv. När hon dör, 79 år gammal, är hon nog inte längre ensam. Augusta har troligen redan tidigare flyttat hem till henne på Aftonro och levde där i ytterligare 15 år, ända till in i våra dagar!

4. Fredrik August (FA) Boltzius, lantarbetare, predikant, helbrägdagörare mm, f 1836 13/5 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d 1910 13/7 i Östra Torp, Grava.

Helbrägdagöraren F A Boltzius levnadshistoria är väl känd och finns bland annat tecknad i *Kulturhistoriska Anteckningar* av G M Sandin, utgivna i bokform från eget förlag år 1930 med titeln *Grava och Forshaga*. Fler har förvisso behandlat ämnet under årens lopp i större eller mindre omfattning. Nu senast i januari 1995 har Karlstads-Nytt haft en artikel signerad Sven Larsson föregången dessutom av en intressant redogörelse författad av Sten Sandström och införd i missionsförsamlingens i Skåre tidning som gavs ut i nov/dec 1994 med anledning av deras kyrkobygge. Här är några milstolpar i F A Boltzius levnad:

1851: Lämnar hemmet till följd av faderns död och försörjer sig med tiden som lumphandlare.

1850- och 1860-talet: Påverkas av väckelserörelserna.

1865: Omvändelse.

1872: Omnämnd i Grava missionsförsamlings dokument som insamlare av medel för dess verksamhet. Blir senare biträdande predikant.

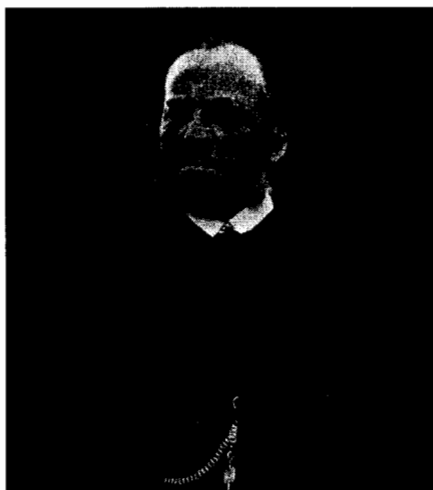
1874: Tillerkänns predikantlön (50 rdl) i Grönäs.

1877: Botar själv sin onda fot genom helbrägdagörelse.

1883: Kallas till Dalarna för att verka i Vika, St Tuna m fl socknar.

1884: Kommer till Stockholm efter en kort period hos brodern i Gävle.

Boltzius är nu vida känd inom landet och långt utanför dess gränser. Han bedriver sin verksamhet växelvis hemma i Grava och i Stockholm. Huset i Skåre köptes 1888. F A Boltzius blev 74 år gammal. Sent på aftonen den 13 juli 1910

F A Boltzius 1836 - 1910,
helbrägdagörelsepredikant.

avlider han i sitt hem i Östra Torp i Skåre.

Inspirerad av den enorma mängd brev som F A Boltzius under åren 1883-1905 tog emot från hjälpsökande, har Britt-Marie Insulander tecknat helbrägdagörarens liv i en artikel som är införd i *Värmlands Museums Årsbok 1996*. Utomordentligt intressant är Gustaf Frödings artikel om ett besök hos Boltzius år 1887. Den har i obeskuret skick lagts in i Britt-Marie Insulanders berättelse, antagligen i syfte att förmedla ett ögonvittnes intryck av *vem han egentligen var* - Boltzius!

Breven på museivinden har beräknats uppgå till ett antal av mer än 30 000! Bland breven som upptäcktes i vindsutrymmet på Aftonro finns ett till Fredrika Boltzius från hennes ryktbare bror. Den 7 januari 1884 vistas han i Dalarna och *Brefvet är skrifvet just der Gustaf Vasa tröskade i de förra dagar*, d v s *Rankhyttan och Wikasocken*. Han talar om att *folket bevisar mig en uppriktig Kärlek och säger därför har tiden ännu icke medgifvet att resa till min bror i Gefle samt fortsätter men det skall väl bli resa framgenom med Gudshjelp*. Vi vet att han kom till brodern samma år. Det var vid inledningsskedet av hans berömmelse. *Gudshjelpen* kom förvisso till honom även i form av materiella bevis så att han kunde infria sitt löfte... *hvad jag lånte skall jag lemna med full prosent*. Av Britt-Marie Insulanders berättelse framgår att F A Boltzius skrev brev även till den äldre

systemen Augusta.

5. Anna Amalia Boltzius f 1839 26/7 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d där 1839 12/8.

6. Anna Amalia Boltzius f 1842 24/5 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d där 1851 26/3.

7. Maria Josefina Boltzius f 1845 8/4 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d där 1847 26/3.

8. Johan Otto Gottfrid Boltzius, målarmästare, f 1849 16/3 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d 1903 7/9 i Gävle (tab 4).

Tabell 4

Johan Otto Gottfrid Boltzius, målarmästare, f 1849 16/3 i Hjerpetan/Klaraberg, Grava, d 1903 17/9 i Gävle. Gift 1:o i Gävle 1873 31/8 med **Charlotta Grönstedt** f 1854 21/1, d 1889 22/12 i Gävle (barnsäng). Gift 2:o 1890 2/12 med **Beda Margareta Pettersson** f 1861 6/6 i Gävle (hennes andra gifte).

Gottfrid kunde nog inte minnas sin far. Johan August dog 1851 när pojken ännu inte fyllt två år. Av barndomsminnen förde han antagligen med sig ut i livet mest av tiden på Aftonro som blev moderns undantag 1857 när hon fick lämna Klaraberg.

Gottfrid skriver från Korsnäs den 19 april 1876 till sin *Älskade Syster Fredrika* bland annat så här: *...som du ser af mitt bref så är vi kvar här på Korsnäs och kommer troligtvis att hvara här nästan Hela Sommaren*. Uppehållsorten kan var tillfällig. Arbetsinkomsten tillåter honom att avstå medel även till system, *jag sender Dig nu fem Kronor som Du får till jelp*... Om järnvägen till Kil varit färdig så hade mor och syskon på Aftonro kunnat få besök under sommaren, det hade han tänkt enligt vad som framgår av brevet.

Breven visar att Gottfrid Boltzius hade en innerligt varm gudstro. När han skriver från Sandviken den 23 juni 1887 till *Min Egen Älskade Syster Fredrika* inleder han brevet med orden *Fridens och kärledkens Gud intager hela vårt jerta nu och till evig tid*... och använder hela brevsidan för att utveckla vad det betyder av trygghet och kommer fram till att *det är gott att veta att hans arm sträcker sig*

neråt för att hjälpa oss med varandra... och fortsätter längre fram ...*jag har härmed nöjet att få sända dig en liten jelp nemligen 211 kronor...* vilket var hans ärende. Men han begagnar också tillfället till att visa sin familj genom att bifoga ett fotografi och namnge barnen på bilden.

Gottfrid nämner inte sin maka vid namn men det finns ett foto som tydligt medföljt brevet och som skulle kunna föreställa henne. Fotot finns bevarat och visar att det kommer från Anna Nordlöws ateljé på Vestra Nygatan 15 i Gefle.

Familjen består vid den här tidpunkten av åtta personer som bor i Gävle. De kunde ha varit fler. Gottfrid nämner att de haft en gosse som dog i mars månad endast två år gammal. Men han skriver också ...*vi har fyra barn som gått före Hem och 6 som lefver...*

Ytterligare ett brev från Gottfrid finns i den lilla samlingen, även det från Gävle och daterat den 11 augusti 1889. Han har ...*äfvén nu nöjet att få sända dig en liten jelp nemligen 180 Kronor som du får använda efter behag...* Till Augusta ber han henne hälsa att hon ...*borde nu ha tid och äfvén råd att komma och hälsa på ... kunde äfvén du få följa med så skall jag nog för dig betala resan...* Han var för sin syster Fredrika den omtänksamme och uppträdde i handling verkligen, som brevet avslutas, hennes ...*alltid tillgifne Broder Gottfrid.*

Ett avrivet papper med anteckningen *Målaren Herr J O G Boltzius Stockholm Katrina Västra qvarngränd No 12* antyder att Gottfrid kan ha varit verksam i huvudstaden under en period av sitt liv.

Barn (utdrag ur Gottfrids brev 1887 23/6 till systemen Fredrika återges inom parentes):

1. Arvid Osvald Gottfrid Boltzius målarmästare, f 1873 26/10, g m *Frida Margareta Jansson* f 1893 28/4 i Värmland. (...han går i storskolan). Makarna hade två döttrar

2. Anna Charlotta Elisabet Boltzius f 1874 26/11 i Gävle, d 1946 22/4 i Aftonro, Grava. Hon vistades i många år hos sin faster Augusta i Aftonro och tycks ha bott kvar där till sin död. (...den andra

flickan (på ett fotografi) heter Anna Charlotta Elisabet).

3. Olga Augusta Maria Boltzius, kassör-ska, f 1878 29/8 i Gävle (...en utaf flickorna som har varit mycket sjuk ligger i Lunginflammation men är nu på bättringsvägen... och hon heter Olga, Augusta, Maria.). Som pensionär flyttade hon till sina släktingar i Grava. När hon fyllde 80 år, bodde hon på Bergs vårdhem i Fors-haga (reportage i NWT som finns med i Bromanderska samlingen).

4. Karl Johan Emanuel Boltzius, revisor, f 1879 21/9 i Gävle. Gift med *Amy Alexandra Ekström*, f 1878 11/1 i Oskars-hamn (hennes andra gifte). Makarna hade två söner och en dotter. Sonen Stig Olov avled 1995 18/11 i Sofia församling i

Bolziuz hus i Skåre. Foto: S A Björklund. Stockholm vid 90 års ålder.

5. Axel Fritiof Helge Boltzius f 1881 19/7 i Gävle, d 1914 2/8 i Maria Magdalena, Stockholm (...gossen som står heter Helge... närmast Emanuel)

6. Otto Fredrik August Boltzius f 1885 i Gävle, d 1887 i Gävle. (... en gosse hade vi som dog i mars månad i en ålder af 2 år och 2 månader...)

7. Oskar Petrus David Boltzius, köpman i Sundbyberg, f 1886 30/7 i Gävle. Gift 1915 15/12 med *Rut Elisabet Jonsson* f 1885 2/8 i Adolf Fredrik, Stockholm. Bromander uppger att Oskar ägde 8/12 i Boltziusgården. Makarna var barnlösa.

Den 22 augusti 1928 får Värmlands Museum mottaga en brevsamling omfattande mer än 30 000 brev som köpman Petrus Boltzius bevarat efter sin farbror F A Boltzius. Samlingen har inspirerat Britt-Marie Insulander att skriva den tidigare nämnda berättelse om helbrägdagöraren i museets årsbok 1996. I det av tidens tand illa åtgångna brevet av den 23 juni 1887 kan man med full säkerhet tyda att ...*den som (sitter i) ... ma knä heter Petrus...*

8. Gottfrid Johannes Boltzius, handelssexpedit, f 1893 4/5 i Gävle, d 1918 6/12 (spanskan) i Gävle.

9. Simon Andreas Boltzius, kontorist, f 1895 13/5 i Gävle, d 1914 27/11 i Stockholm.

10. Greta Amalia Boltzius, f 1897 17/7 i Gävle. Gift 1928 2/12 med *Axel Albert Liljemark*, köpman, f 1896 22/2 i Gävle.

11. Gösta Fredrik Boltzius, handelsbiträde, f 1900 18/7 i Gävle, d 1979 23/7 i Gävle. Gift med *Dagmar Augusta Kihlström* f 1899 5/6 i Orsa, d 1979 11/4 i Gävle. Makarna hade två söner.

En märklig iakttagelse är att släkt-namnet Boltzius tycks ha försvunnit. I varje fall finns inte hos Telia i Sverige någon öppen abonnent med detta namn. Ättlingar förekommer dock obestriddligen genom släktens kvinnor.

Fortsättning på sid. 16

Vad initialer och årtal på järngravkors gav för ledtrådar

Anor i Nedre och Övre Ullerud (Antavla 70)

I flera värmländska socknar där det förr fanns hammare och järnbruk ser man ofta på kyrkogårdarna gamla vackra gravkors, eller livsträd som de också kallas, i järnsmide, som minner om vår järnbruksepok och kan ge upplysning om människorna från denna tid och miljö. Ekshärads kyrkogård t ex, som enligt turistbroschyrenna står med hela 320 järnkors, är kanske det mest kända exemplet. Nedre Ulleruds socken är däremot betydligt mindre känd för detta. Men så sent som 1988 återupptäcktes, renoverades och uppsattes 19 sådana kors även på denna sockens kyrkogård.

Extraknäck för smeder?

Nedre Ullerud hade på sin tid tre järnbruk, Mölnbacka, Dömler och Kvarntorp, där dessa gravkors kan tänkas ha varit smidda. Men det finns också en teori om att de var tillverkade i vanliga, mindre gårdssmedjor. Smederna på bruken ansågs ha en så lång och fullteknad arbetsdag att de rimligen inte kunde ha haft tid med sådana "extraknäck" som att tillverka gravkors - enligt uppgift gick det åt ca 14 dagsverken att förfärdiga ett sådant.

Synd att inte storjägaren och på äldre dagar romanskrivaren Gustaf Schröder, som under åren 1846-47 var ung bruksbokhållare på Mölnbacka och Kvarntorps bruk, hade något att berätta om detta i sina skrifter. Han hade säkert kunnat ge oss besked i sin bok "En bruksbokhållares minnen", som handlar om bruksmiljön och verksamheten på bl a Mölnbacka.

Hade smederna tid och tillåtelse att smida gravkors vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter? Det har vi inga direkta uppgifter om. Vilka smeder som än kan ha varit upphovsmännen till dessa järnkors - ett skickligt hantverk var det i alla fall fråga om.

I de flesta fall är bara de avlidnas initialer och dödsårtal ingraverade på denna typ av järnkors, detta i brist på utrymme. Dessa sirliga och smäckra järnkonstruktioner erbjöd inte samma ytor för text som vanliga gravstenar. Därmed överlämnades åt eftervärlden detektivarbetet att identifiera vilka namn respektive initialer och årtal stod för. Man får

då utgå från dessa och sedan gå in i kyrkoarkivaliernas dödlängder och försöka få fram de fullständiga namnen. Denna utmaning åtog sig i Nedre Ulleruds fall skogsmästaren Bertil Hofstedt i Deje, som säkerligen fick lägga ned åtskilliga timmars arbete på detta detektivarbete.

Segol och Malin m fl

Själv är jag en av dem som hade turen att på detta sätt få två av min mormors mors förfäder identifierade, och kunde tack vare detta sedan komma ytterligare några generationer bakåt i tiden via husförhålls- och födelselängder.

I mitt fall handlade det om ett av korsen med initialerna och årtalen SES 1783 och MBD 1799, vilket visade sig stå för Segol Elofsson, död 1783 och hans hustru Malin Börjesdotter, död 1799. Jag kom senare genom kyrkolängderna fram till att Segol var född 1723 i Upplanda i Övre Ullerud, och Malin 1727 i Gårdsviken (senare Karlshof) i Nedre Ullerud.

Ett av de 19 järnkors som renoverades och återuppsattes på Nedre Ulleruds kyrkogård 1988. Initialerna SES 1783 och MBD 1799 står för Segol Elofsson och hans hustru Malin Börjesdotter. Årtalen är deras dödsår. Vem texten ONS (?) 1817 på övre "tvärlån" står för är obekant för författaren.

Segol och Malin gifte sig och bosatte sig i Nordsjötorp, likaså Nedre Ullerud. De fick bl a sonen Elof Segolsson född 1758, gift med Maria Håkansdotter född 1767 i Upplanda i Övre Ullerud.

Elof och Maria hade i sin tur bl a dottern Stina Elofsdotter född 1797 (se foto och Antavla 70), mor till min mormors mor Stina Bengtsdotter, född 1836 på Mölnbacka bruk.

Den senare hade som ung anställning som piga hos brukspatron Falk på Rosenberg i Nedre Ullerud och blev sedan gift med en av smederna på Mölnbacka. De bodde på "Övre Hammern", en tvåvånings smedbarack med en unik svalgång. Byggnaden, som tyvärr brann ned 1967, hade säkerligen varit "K-märkt" idag om den funnits kvar.

Stina Bengtsdotters föräldrar var ovanstående Stina Elofsdotter och sågaren/vrakaren Bengt Olsson, född 1798 på Mölnbacka bruk och son till spikräknaren Olof Bengtsson (1769-1799), född på Kvarntorp. Denne Olof var "ofärdig" och "gick med träben", därav den kanske den i våra ögon något okvalificerade men viktiga arbetsuppgiften vid spiksmedjan. Olofs far var mjölnaren och senare eldvaktaren vid Kvarntorps bruk, Bengt Jonsson, född 1739 på Asphyttans kronobruk, Färnebo socken och död 1799 på Kvarntorp.

Genbäcken - en myt?

När jag så fick anledning att titta närmare på min mormors mormors förfäder, hade det redan tidigare funnits en muntlig krönika om mödrar och mormödrar som "skulle ha hetat Stina och bott på Genbäcken nordost om Nordsjötorp vid gränsen till Övre Ullerud". Förnamnen Stina stämde, men inte platsen. Om Genbäcken överhuvud taget spelat någon roll i sammanhanget, framgick detta i varje fall inte av husförhållslängderna. Däremot visade det sig att Nordsjötorp, förr i tiden gästgiveri och skjutsstation, var rätta platsen där de bott och verkat. Enligt Emanuel S Ekmans bok från 1765 (se källförteckning nedan): "Nolsjötorp ° belägit 7300 alnar ifrån Kyrckan nordöst, med barr och löf skog til husbehof" - en noggrann distansangivning.

DISBYT och Släktforskarförteckningen på Internet.

Vid fortsatta forskningar bakåt i generationerna visade det sig också att Malin Börjesdotters föräldrar var Börje Håkansson, född 1683 på Nordsjötorp och hans hustru Anna Carlsdotter född 1697 på "Gårdsjöbergen" (jfr Gårdsviken ovan). Börjes far var Håkan Börjesson född 1649 på Nordsjötorp och hans hustru Malin (efternamn hittills okänt). Håkan och Malin fick många barn, vilkas dop, dopvittnen osv kan följas i Nedre Ulleruds tidigare födelselängder.

Adelsfamilj med fadderfunktion

Vi har därmed kommit in i en intressant tidsperiod på 1600-talet då en Lars Torstensson (adlad Blanckenfjell) till Hollerud (senare Katrineberg) i Nedre Ullerud ägde ett antal gårdar i socknen. Denne, som var född i Skaraborgs län 1618, hade tidigare deltagit i bl a 30-åriga kriget, bevisat slaget vid Leipzig 1642 samt varit regementskvartermästare vid Västgöta Kavalleri. Han adlades bl a för att han varit en "trogen krigsman". Sitt adliga namn lär han ha fått då han vid ett tillfälle blivit varse fienden, ridit i sporrsträck till konungen och meddelat när han sett deras vapen på avstånd: "det blankar (blänker) i fjällarna!" Han, liksom två av hans döttrar Anna Maria (gift med löjtnanten Johan Palmström) och Margareta (gift med ryttmästaren Gustaf Palm-

ström), står ofta antecknade som dopvittnen och faddrar till allmoge- och bruksbarn i socknen. Så var t ex fallet just vid Carl Erikssons(?) och hans hustru Rangelas dotter Annas dop i Gårdsviken 1697, där "Lars i Hollerud", dvs ovanstående Lars Torstensson Blanckenfjell, var en av faddrarna. Övriga dopvittnen var Jon i Bynäs, Måns i Gårdsviken, Wälb. (välborna), jungfru Anna Maria (Blankenfjell, jfr ovan) och hustru Anna i Gårdsviken.

Elof Segolssons (ovan) hustru Maria Håkansdotter kom som tidigare nämnts från Upplanda i Övre Ullerud (se antavlan). Hon återfinns senare i Nedre Ulleruds husförhörlängder som piga på Nordsjötorp där hon gifte sig med Elof Segolsson, även han nedflyttad från Upplanda. Han står i Nedre Ulleruds mantalslängder för 1773 under rubriken "gärningsmän" antecknad som sockenskräddare. "Gärningsman" var dåtidens benämning på hantverkare och hade således ingenting med kriminella handlingar att göra, om någon trodde det... I bouppteckningen 1825 efter Maria framgår, att hon flyttat tillbaka till sin hemsocken och där bosatt i Rud. Hon står där som omgift med en Nils Jönsson. Hennes förste man Elof Segolsson var avliden sedan tio år.

Det är således gårdarna Upplanda i Övre Ullerud samt Gårdsviken och Nordsjötorp i Nedre Ullerud som dominerar i det här exemplet. Upplanda är ett mycket gammalt hemman, som på 1400-talet ägdes av en väpnare Torsten Nilsson eller Niclissson. År 1440 donerade han det och hemmanet Deje till Riseberga kloster i Närke. Övre och Nedre Ullerud var vid denna tid en och samma socken fram till 1712.

Gott om Segol-, Elof- och Håkanssöner

Personnamnen är också ett intressant kapitel. I Övre Ullerud (byn Upplanda inte minst) är t ex mansnamnen Segol, Elof och Håkan vanliga. I Nedre Ullerud är namnet Börje nog så ofta förekommande. På "spinnsidan" ser vi ofta namn som Malin, Stina och Rangela. Någon sällsynt

Nu går det att nå DISBYT på Internet. Adressen är <http://www.abc.se/~disbyt/>. Det enda du behöver, förutsatt att du har ett Internet-abonnemang, är ett lösenord, som du beställer via E-post från DIS. Sedan är det bara att börja söka i databasen där det nu finns omkring 2,5 miljoner personer. Bilderna som kommer upp på skärmen är mycket välredigerade och tilltalande. I nr 47 av Diskulogen medföljde en ovanligt välskriven bilaga där DISBYT beskrivs.

DISBYT lider dock fortfarande av en stor brist: man kan inte söka på gård eller by. Släktforskning av idag handlar ju mest om allmogen med alla dess patronymikon. Söker man då på t ex Per Andersson i en viss socken, så kan man få upp en rad med träffar som i stort sett inte säger någonting. Detta är ju något som vilken nybörjare som helst kan räkna ut, och det är konstigt att programkarna hos DIS inte kunnat göra detta bättre. Denna brist kompenseras dock till viss del av att man kan komma in i och klättra i andra forskares släktträd, vilket ju onekligen är ett stort framsteg.

En annan välsignelse är att man från en träff kan klicka på forskare nr och då endast får upp vederbörandes namn, adress, telefon och E-postadress. Man slipper med andra ord se denna meningslösa och ganska oläsliga uppräkningslista av alla socknar och namn som finns för varje forskare på den mikrofilmade utgåvan av Släktforskarförteckningen.

Även Sveriges Släktforskarförteckning finns på Internet. Adressen är <http://www.abc.se/~m2976/ssff/>. Upplägget är detsamma som för DISBYT, men här finns inte samma sökmöjligheter. Mängden data är också mindre. Lösenord erfordras ej.

Lars-Gunnar Sander

Mm mm Stina Elofsdotter 1797 - 1877.

Fortsättning på sid. 18

Du kan bli Stödjande medlem i **Sveriges Släktforskarförbund**, för bara **180 kr/år**. Du får *Släkthistoriskt Forum*, Svenska Antavlor, köprabatter m.m.

Sveriges Släktforskarförbund,
Box 30222, 104 25 Stockholm. Tel. 08-695
08 90. E-post: genealogi@genealogi.se

Karlstad-släkten Hesse (de två äldsta generationerna)

Heinrich Friedrich Hesse (*Sv Släktkal 1976*). Färgaremästare. Född *lördag 21/1 1711 i Lüneburg, Tyskland (Post-och Inrikes Tidningar)*. Död av feber *onsdag 21/1 1778 i Karlstad, S (F:1, s.83)*. Begravd *tisdag 3/2 1778 i Karlstad, S (F:1)*.

I Karlstads stads berättelse för 1739 är intaget att ett färgeri upprättats med stadens egna medel och att detta är försett med en "käck" färgare, som färgar både "silke, ylle och linne" samt därjämte trycker "cattuner och casseaner" till allas goda nöje. Denne färgare var Heindrich Friedrich Hesse, som invandrat från Tyskland och nämnda år erhållit burskap som färgare i Karlstad.

Färgeriets läge vid södra änden av stenbron framgår av Jonas Brolins karta av 1770. Se bl.a. Dalgren: Karlstads stads historia 1719-1815, sid. 18-32, som visar kartan samt en beskrivning till densamma.

För färgeriet betalade Hesse 50 daler kopparmynt i arrende år 1740 men redan 1742 höjdes beloppet till 80 daler silvermynt och 1743 till 100 daler silvermynt.

I berättelsen om stadens tillstånd 1742 sägs färgeriet genom den käcke och förståndige färgaren ha kommit mera igång. Adel, prästerskap och ståndspersoner, ja även de förmögnare från Bergslagen och bland allmogen ha börjat låta färga och pressa tyger. Hesse sades också vara villig att skaffa sig verktyg och materialier till beredande av glanslärf och förfärdigande av tapeter. Redan innan dess hade han fått färgeribyggnaden påbyggd med en våning, främst för tygnas torkande.

Den 12 mars 1742 "beviljades Hesse ett utmärkt vitsord" och bifölls hans anhållan, att ingen annan yrkesman i hans bransch fick slå sig ned i Karlstad.

1746 inköpte han till bostad för 800 dr.smt. en gård belägen vid Tingvallagatan nära torget i stadens centralaste del. Tomten hade en yta av 1410 kvadratalnar (d.v.s. 497 kvadratmeter). Fastebrevet utfärdades den 1/6 1747.

Genom beslut år 1759 fick Hesse "övertaga stadens ägande färgeri med mark och redskap" för 7,500 daler kopparmynt, varav 1000 skulle betalas kontant och resten få inestå att betalas i ter-

miner. Vid val den 10/6 1761 utsågs han till en av stadens "24 äldste".

Genom köpet av färgeriet och med den tidigare nämnda ensamrätten hade Hesse alltså skaffat sig ett privilegium som färgare, som gjorde all konkurrens om intet, vilket också framgår av de besvär som anfördes till riksdagen 1771 av Kils härads allmoge, att "färgaren i Karlstad håller sitt arbete för dyrt och ej medhinner göra färdigt vad som åstundas." Häröver begärdes yttrande av magistraten, som anförde att "Hesse hittills väl och tillräckligen betjänar så den sökande som ortens innevånare".

Sammanlevt med Stina Haraldsdotter. Född i Sund.

Gift 1o tisdag 29/11 1743 i Karlstad, S med Katarina Jönsdotter Forsgren. (C:2, s.359, nr 10). Född 1718. Död av lungshot *lördag 7/5 1785 i Karlstad, S (F:1, s.118)*. Begravd *torsdag 12/5 1785 i Karlstad, S (F:1)*.

Barn med Stina Haraldsdotter:

Lena Hinricsdotter Hesse. Född oäkta *onsdag 17/9 1740 i Alster, S (C:2, nr 25)*. Döpt *onsdag 17/9 1740 i Alster, S (C:2, nr 25)*.

Barn i giftermål nr 1:

Jan Fredrik Hesse. Född *tisdag 3/7 1744 i Karlstad, S (C:2, s.205, nr 40)*. Döpt *onsdag 4/7 1744 i Karlstad, S (C:2)*. Begravd *tisdag 5/8 1755 i Karlstad, S (C:2, s.343, nr 51)*.

Henrik Leonard Hesse. Färgaremästare. Född *torsdag 23/1 1746 i Karlstad, S (C:2, nr 4)*. Döpt *torsdag 23/1 1746 i Karlstad, S (C:2, nr 4)*. Död *måndag 21/2 1831 i Karlstad, S (F:2)*. Begravd *torsdag 24/2 1831 i Karlstad, S (F:2)*.

Erhöll burskap som färgare den 17/9 1770 och fick 1778 tillstånd att efter faderns död övertaga färgeriet.

Den 1/4 1799 anhåller Henrik Leonard Hesse att på grund av lång och svår sjukdom befrias från kronoutskylderna. Detta medgives dock ej, då endast vid saknad av tillgångar befrielse kan ske. Pantningsordern måste därför fullföljas.

Vid vintermarknaden februari 1822 insamlades av okända givare 24 Rdr 8 sk.Bco., av vilka medel v.pastor A. Kjell-

gren i Karlstads Tidning no. 9 säger sig ha fördelat till bl.a. "Gamle färgaren Hesse 1 rdr".

Gift *torsdag 8/11 1770 i Karlstad, S med Anna Maria Carlqvist. (E:1)*. Född *fredag 26/5 1749 i Karlstad, S (C:2, nr 20)*. Döpt *lördag 27/5 1749 i Karlstad, S (C:2, nr 20)*. Död av slag *fredag 17/12 1779 i Karlstad, S (F:1)*. Begravd *söndag 2/1 1780 i Karlstad, S (F:1)*. - Far: *Jonas Carlqvist*. Stadsfiskal, rådman i Karlstad. Född 1718 (Karlstad AI:7, s.75). Död av slag *måndag 30/10 1769 i Karlstad, S (F:3)*. Mor: *Cornelia Hielman*. Född 1726 eller 1729 (Karlstad AI:3, s.41). Död *annandag pingst 19/5 1755 i Karlstad, S*.

Carl Peter Hesse. Färgaremästare och rådman i Karlstad. Född *söndag 2/8 1747 i Karlstad, S (C:2, s.237, nr 35)*. Döpt *söndag 2/8 1747 i Karlstad, S (C:2, nr 35)*. Död av lungshot *söndag 25/8 1793 i Karlstad, S (F:1, s.166)*. Begravd *söndag 1/9 1793 i Karlstad, S (F:1)*.

Erhöll burskap som färgare den 19 april 1786. Hans bouppteckning visar en behållning av 763:36 riksdaler.

Hans hustru flyttar cirka 1805 till Stockholm tillsammans med två döttrar. Hon är redan sjuklig, angripen av reumatisk värk, och blir sämre och sämre. Flera intyg 1808-1809 betonar hennes sjukliga tillstånd och mycket fattiga belägenhet. Med stöd av dessa intyg skriver hon den 9/12 1809 bl.a. följande till ledningen för Drottninghuset: "Om det mäst tryckande behof kan bereda ett tröstande hopp, att genom Herr Grefvens och Justitie-Canzlerens samt Kongl. Direktionens ömma medlidande vinna ett rum på Drottninghuset, så kan ingen med större tillförsigt i detta afseende nalkas Herr Grefven, Justitie-Canzleren samt Direktionen, än jag - undertecknad Enka efter aflidne Rådmannen Carl Petter Hesse i Karlstad. Mött af otaliga motgångar under min vandel, ser jag mig nu mera aldeles utur stånd att nödig lifsbergning mig sjelf kunna förvärfva; och vågar derföre hos Herr Grefven och Justitie-Canzleren samt Kongl. Directionen i stöd af närlagde betyg, om nådig villfarelse uti förenämnde min ansökan underdån-Ödmjukast anhålla." Ansökningen beviljades

och den 30/5 1810 kunde Maria Beata inflytta i Drottninghusets sal N:o 3.

Gift söndag 24/9 1769 i Karlstad, S med *Maria Beata Dahlman* (adliga Forstena-släkten nr 2). (E:1). Född torsdag 25/12 1746 i Karlstad, S (C:2, nr 69). Döpt torsdag 25/12 1746 i Karlstad, S (C:2, nr 69). Död torsdag 27/1 1814 i Johannes, A (JoJ F1b:3, nr 17). Begravd söndag 30/1 1814. - Far: *Nils Dahlman*. Rådman i Karlstad; 1763 revisor i stadskassan. Född fredag 1/10 1709. Död onsdag 9/5 1764 i Karlstad, S (F:1). Begravd söndag 13/5 1764 i Karlstad, S. Mor: *Bohlin*. Född söndag 12/3 1721 i Kristinehamn, S (C:3). Döpt måndag 13/3 1721 i Kristinehamn, S (C:3). Begravd söndag 22/2 1756 i Karlstad, S (C:2, nr 3).

Caisa Hesse. Döpt torsdag 16/2 1749 i Karlstad, S (C:2, nr 7). Död av lungsot torsdag 17/5 1804 i Dyringe, Mosjö, T (E:1). Begravd annandag pingst 21/5 1804.

Hon flyttar efter bröllopet den 9 oktober till Slyte i Lillkyrka socken där hennes make är bosatt. Han är sedan den 26/5 1761 1:e trumpetare vid Lifregementets till Häst Tredje Bataljon, Örebro Companie. Här föds åtta barn 1773-1787. 1792 kommer enheten att benämnas Lif-Regements-Brigadens lätta Dragon-Corps, Örebro Sqvadron. 1796 blir den nya benämningen Lif-Regementets Husar-Corps, Örebro Sqvadron. Johan har nu tjänstgjort i över 35 år och 1798 får familjen flytta till stabens 1:e trumpetarboställe, torpet Dyringe i Mosjö socken. Han kommer att fortsätta sin tjänstgöring till dess han avlider på sin post efter 61 tjänsteår. Hans egenhändiga tjänsteförteckning av den 29/10 1817 finns i Arméns Pensionskassas Meritband 65:982.

Caisas svärfar *Mathias Neuman* var trumpetare vid samma regemente och kompani. Han ingick vid mönstringen den 20 September 1757 i den del av regementet "som efter Kungl. Maj:ts Nådiga befallning kommer att transporteras till Stralsund" för insats i det då påbörjade pommerska kriget. Det är troligt att hans död 1759 har med kriget att göra. Han har ej påträffats i någon dödbok i hemlandet.

Gift tisdag 2/10 1770 i Karlstad, S

med *Johan Neuman* (E:1). 1:te trumpetare. Född tvilling söndag 23/6 1745 i Lillkyrka, T (C:2, nr 13). Döpt fredag 28/6 1745 i Lillkyrka, T. Död tisdag 26/2 1822 i Dyringe, Mosjö, T (E:1, nr 26). - Far: *Mathias (Matts) Neuman*. 2dre Trumpetare vid Livregementet till häst, Örebro Kompani. Född 1695 (AI:1A s.336). Död, troligen i Tyskland, tisdag 10/4 1759. Mor: *Maria Mossberg*. Född ..1/1 1704 i Lillkyrka, T (Lillkyrka AI:2, Slyte s.84). Död av ålderdom torsdag 15/5 1783 i Slyte, Lillkyrka, T (C:3).

Britta Hesse. Född tisdag 9/10 1750 i Karlstad, S (C:2, nr 45). Döpt tisdag 9/10 1750 i Karlstad, S. Död söndag 31/1 1753 i Karlstad, S (C:2, nr 8).

Britta Fredrika Hesse. Född lördag 18/8 1753 i Karlstad, S (C:2, nr 35). Döpt lördag 18/8 1753 i Karlstad, S. Död ogift av lungsot onsdag 12/9 1781 i Karlstad, S (F:1). Begravd söndag 16/9 1781 i Karlstad, S.

Elsa Christina (Stina) Hesse. Född tisdag 3/8 1756 i Karlstad, S (C:2, nr 39). Döpt av komm. Hasselström tisdag 3/8 1756 i Karlstad, S (C:2, nr 39). Död uti barnsbörd tisdag 18/11 1794 i Glanshammar, T (E:1). Begravd torsdag 27/11 1794 i Glanshammar, T (E:1).

Gift söndag 22/10 1786 i Karlstad, S med *Nils Stjernberg* (E:1). Kronolänsmän i Glanshammar, Inspektör vid Stjärnorp. Född lördag 6/7 1751 i Svanshals, E (C:1). Döpt söndag 7/7 1751. Död av lungsot måndag 1/8 1803 i Vreta Kloster, E (F1:2, nr 27). Begravd torsdag 4/8 1803. - Far: *Daniel Andersson*. Torpare i Gottorp, Svanshals. Mor: *Britta Svensdotter*.

1798 flyttar Nils Stjernberg med de fyra barnen till Vreta Klosters socken i Östergötland där han fått tjänst som Inspektör hos greve Carl Vilhelm Douglas på Stjärnorp. -

Referenser bl.a.

Dalgren: Karlstads stads historia, II, 1719-1815, sid. 99, 108 och 157. På sid. 321 skall Lars Petter vara Carl Peter. *Karlstad stads dombok* 28/4 1740, 14/10 1741, 12/3 1742, 9/5 1743, 8/12 1746, 2/6 1755, 12/6 1755, 11/4 1759, 10/6

1761, 17/9 1770, 2/9 1771, 25/11 1771.

Intressanta frågor

1) Det har hittills varit resultatlöst att finna Heinrich Friedrich Hesses ursprung i Tyskland. D.v.s. inget är känt om honom före ankomsten till Karlstad, bortsett från att man i "Inrikes Tidningar" N:o 13, 12 februari 1778 - i samband med omnämmandet av hans död - får veta att han skulle ha varit född i Lüneburg den 21/1 1711. Även "Karlstads Wecko-Tidningar" för den 24/1 1778 säger att han avled på sin födelsedag. Varje fynd av uppgift i Karlstad som skulle kunna leda bakåt i tiden är således synnerligen värdefullt.

2) Hans hustrus bakgrund är helt okänd. Hon kallas vid barnens födelse 1744 och 1746 Catharina Forsgren (också vid vigseln 1743); 1747, 1753 och 1756 Catharina Jönsdotter; 1749 och 1750 Catharina Hindrichsdotter; vid dödsnotisen 1785 i F:1 Caisa Forsberg. Hon är ju sannolikt värmländska och uppges vid sin död 1785 ha varit 68 år; alltså född omkring 1717.

I Östra Fågelvik finns en Catharina född 18/8 1718 med fader Jöns Erichsson.

I Väse flyttar pigan Catharina Jönsdotter 1738 från Björkåsen till Ölmehärad.

I Fryksände finns 1739 Forsmans piga Kristin Jönsdotter.

Varje uppgift som kan klargöra hennes släktskap är mycket värdefull.

3) Vad hände Stina Haraldsdotter och hans oäkta dotter Lena Hindrichsdotter Hesse?

I AI:2 s. 188 synes Stina Haraldsdotter finnas på höger sida, rad 7 nedifrån, Noréns gårdsfolk.

I AI:2 s.196 höger sida, mellersta spalten, rad 5 nedifrån står möjligen Lena Hendrichsdotter Hess?

Dessa problem har lägre prioritet.

Björn Hesse

Vasavägen 29

177 52 Järfälla

Tel 08-580 194 58

bjorn.hesse@ebox.tminet.se;

Boltzius...

Fortsättning från sid. 11

Som jag inledningsvis antytt är det mer eller mindre av en slump som jag dragits in i intresset för släkten Boltzius. Någon målinriktad forskning har från början inte funnits. Men intresset har stegrats efter hand som information av tillfälligheter kommit under mina ögon. När det nu föreligger en ganska genomarbetad produkt känner jag stor glädje över dessa källors existens och vill gärna uttrycka min tacksamhet till de, oftast mycket kompetenta personer, som är deras upphov. Jag vill också hjärtligt tacka redaktören för denna tidning, Lars-Gunnar Sander, för kompletterande kalenderdata och litteraturhänvisningar som tillkommit under hans skickliga arbete med urval och presentation. Slutligen ett särskilt tack till Eva Fredriksson som är min mentor och tålmodiga pådrivare!

Vänliga hälsningar från

Sven Anders Björklund på Älvklinten

Red anm.

Utöver den av författaren nämnda litteraturen om Boltzius kan här nämnas:

Värmlänningar i förskingringen

Den 8 augusti 1857 vigdes på skolestället i Ragunda, Jämtland, drängen Anders Gustaf Östman från Gillberga i Värmland och Elisabeth Christina Olofsdotter i Skogen. (insänt av Bernhard Granholm).

Stig Pettersson i Stockholm har i Armeemusei årsbok 1997 funnit en artikel om de svensk-norska fredsbevarande styrkorna i Slesvig 1849. Där finns en bild av en gravsten från kyrkogården Alte Friedhof i Flensburg med följande lydelse:

Svenske soldaten

No 67 Bergfeldt

vid 1st Compagn

Kongl Vermlands

Fält Batljon

Född d. 5 Decbr. 1812

Död d. 12 Decbr. 1849

Bromander C V och Kjellin H:

Boltziussläkten och Boltziusminnen

Hjort, M och Vahlquist, G: Sällsamheter i Värmland. Del 2

Högberg, Olof: Boltzius och andra gubbar

Koster, Palle: F.A. Boltzius. Skrothandlare och helbräddagörelsepredikant

Linge, Karl: F A Boltzius

Ronge, Mats: Original i Värmland

Enligt mormonerans databas *Family-Search på Internet*, så fanns det vid mitten av 1700-talet en kyrkoherdefamilj Boltzius i Effingham, Georgia. Hustrun hade anor i Augsburg och Saalfelden, Tyskland. Något Saalfelden kan redaktören inte finna i Tyskland men däremot finns det ett i Österrike ca 3 mil söder om Salzburg. Kanske något för den som vill utforska den svenska släktens påstådda tyska ursprung? Namnet saknas i Österrikes telefonkatalog. Tysklands telefonkatalog upptar två personer som stavar namnet utan "t", en läkare i Mönchengladbach och förmodligen en nära släkting till honom i grannhuset.

Enligt CD-skivan *Sveriges Dödbok 1968-1996*, utgiven av Sveriges Släktforskarförbund, så avled under denna

Nr 69

Som ett komplement till antavla nr 68 i förra numret publiceras här anorna över Bengt Örtenholms morfars far Johan Götrik Örtenholm. Den är visserligen fylld med namn som finns i diverse släktlitteratur, men vi anser den ändå så intressant att en publicering är befogad.

Bengt Örtenholm

Gillerbacken 22, 5 tr

124 64 Bandhagen

period fem personer med namnet Boltzius: en kvinna som jag ej kunnat identifiera, Gösta Fredrik och hans hustru Dagmar Augusta samt Karl Johan Emanuels söner Karl Otto och Stig Olov. Var Stig Olov Boltzius död 1995 den siste som bar släktnamnet?

Bygdeböcker!

Nedanstående böcker har författats av Anders Mattson, Karlstad:

1. *Långsjöhöjden - ett finnhemman i Lekvattnet. 1995. 72 s.*
2. *I skogens tjänst - ur en skogvaktares dagbok och arkiv (Torsby distrikt). 1996. 135 s.*
3. *Skogsfinnen och kyrkan (Från Gräsmark i söder till Norra Finnskoga i norr). 1996. 174 s.*
4. *Övre Fryksdalen (Bygdebok om Fryksände, Öastmark, Vitsand och Lekvattnet). 1998. 551 s.*

Böckerna 1, 2 och 4 innehåller mängder av personuppgifter. Pris vid leverans per post inom 10 dagar efter inbetalning till Matsonia AB:s postgironummer 521260-0: i tur och ordning 170, 200, 275 och 425 kr. Vänligen ange namn, adress och beställning på talongen.

Vid kontant betyalning och avhämtning hos Matsonia AB på Norra Kyrkogatan 1, Karlstad, är priset per bok 25 kr lägre. Tel: 054-182610 (dagtid).

Antavla nr 069	Upprättad för Johan Götrik Örtenholm, f 20/3-1846 på Likaná bruk i Dalby.				mf f (12) t Bengt Örtenholm. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2. <u>fär</u>	Örtenholm	Larsson, Olof	Larsson, Lars			
Örtenholm	Johan	f. 1707				
Johan Gustaf			Segolsdotter, Anna			
	f. 5/5-1757		8			
f. 7/9-1808	Ör(P), Sköttevatten	Jansdotter, Anna				
Bolstad(P)	d. 30/4-1835					
d. 30/10-1876	Bolstad(P), N Rodjan					
Ed, Kyrkebyn	g. 24/2-1797	4	9			
g. 11/2-1843	Florellus	Florellus, Erik Magnus	Florellus, Sveno Andreae			
Rämmen	Ulrika Gustafva	f. 13/4-1726, Holmedal	f. 1684 - d. 14/9-1742			
Nr 1. <u>ansökare</u>		d. 5/1-1802, Bolstad(P)	Frykman, Elisabet			
Örtenholm	f. 17/6-1777	g. 24/4-1763, Karlstad	10 f. 1684 - d. 24/10-1775			
Johan Götrik	Bolstad(P)	Jacobsson, Hedvig (Hedda)	Jacobsson, Peter			
	d. 31/3-1859	f. 24/3-1746, Karlstad	f. 1708 - d. 1784			
f. 20/3-1846		d. 15/5-1790, Bolstad(P)	Tingberg, Helena Elisabeth			
Dalby, Likaná bruk		5	11 f. 1710 - d. 1769			
d. 3/1-1894	Myhrman	Myhrman, Christopher dy	Myhrman, Christopher då			
Filipstad, Eriksberg	Johan	f. 2/12-1751, Filipstad	f. 16/9-1712 - d. 16/9-1775			
g. 1880		d. 19/6-1811, Rämmen	Bratt, Eva Christina			
	f. 16/11-1786	g. 30/1-1777, Filipstad	12 f. 2/1-1720 - d. 1752			
Glosmeyer	Rämmen	Tingberg, Anna Maria	Tingberg, Bengt Didrik			
Maria Henrietta	d. 20/12-1837	f. 10/9-1757, Karlstad	f. 15/1-1711 - d. 7/7-1787			
	(Rämmen)	d. 3/5-1847, Rämmen	Simonis, Anna Maria			
Nr 3. <u>mor</u>	g. 1/6-1816	6	13 f. 18/4-1730 - d. 12/6-1802			
Myhrman	Hammarstrand	Hammarstrand, Johan Laurentius	Hammarstrand, Gustaf Mauritz F			
Wendela Hildegard	Anna Beata	f. 30/7-1740, N Nöbbelöv(M)	f. 11/6-1698 - d. 1757			
		d. 28/7-1809, Ulricehamn(P)	Gers, Brita Elisabeth			
f. 9/1-1821	f. 18/8-1791	g. 24/6-1771, Ulricehamn(P)	14 f. 170(7)			
Filipstad	Ulricehamn(P)	Bagge af Söderby, Sophia Albertina	Bagge af Söderby, Jean Georg			
d. 28/5-1859	d. 22/3-1858	f. 23/10-1754, Järpås(R), Dornó	f. 1/12-1697 - d. 20/8-1781			
Ed, Buda	Göteborg(O)	d. 19/6-1821, Ulricehamn(P)	Friedenreich, Maria Sofia Juliana			
		7	15 f. 18/11-1723 - d. 19/5-1797			
23/9-1998						

Gemenskap och Kamp

Värmländska föreningsfanor

Folkrorelsernas arkiv, som fyller 50 år, visar föreningsfanor på Värmlands Museum 28/8 - 19/9. Museet är öppet varje dag kl 10-18. I samband med utställningen hålls bl a följande arrangemang:

12 september kl 15

Nytkerhetsmöte enligt gammal ritual
Medarr: IOGT-NTO och NBV

16 september kl 18

Fanan i konsten och konsten i fanan-fanateliéer och konstnärer.
Sveriges förnämsta expert på fanor, doktoranden vid Tema kommunikation i Linköping, Margareta Ståhl.
Medarr: Karlstads Universitet

28 oktober

Temadag på Universitetet: Föreningsliv i brukssamhälle
I samarbete med Universitetet och Föreningen Bergslagsarkiv.

Folkrorelsernas arkiv visar utställningen för föreningar och andra grupper, tel 054-107717 eller 107714.

Nordvärmlands historia på CD-ROM

Kulturkoppra ekonomisk förening i Ransby planerar att genomföra ett projekt som skall utmytna i ett CD-ROM-bibliotek över Nordvärmlands historia. Enligt planerna skall projektet genomföras under åren 2000-2003.

(Saxat ur NWT 1999-05-25)

Vad initialer...

Fortsättning från sid. 13

gång kan man också stöta på namnet Abbelo eller Abbelona, som är en lätt förvanskning av Appolonia. Namnet Torsten stöter man också på i Nedre Ullerud under tidigt 1700-tal (i Tjusbol bl a), likaså Arvid. I grannsocknen Nyed i öster, där jag också haft anledning att släktforska, är dessa namn betydligt sällsyntare utom just i gränsområdet mot Nedre Ullerud (Nolby bl a), vilket är ganska logiskt. Nyed hörde tidigare till "Yttre Ullerön" innan man blev egen, ny socken - Nysocken kallad till en början.

Genbäcken var och förblev däremot ett frågetecken. Förmodligen var det bara fråga om en skräna som muntligen förvanskats genom år och generationer. Men något uns av sanning brukar det trots allt finnas i sådana berättelser. Kanske hade Genbäcken något att göra med verksamheten i Nordsjötorp? Det kan säkert någon, som känner dessa trakter betydligt bättre än jag, ge besked om. Gustaf Schröder, som tidigare nämnts, skrev om Genbäcken i sin bok "En timmermärkares minnen" i kapitlet "Ett original", men då handlade det om en person vid namn Grönqvist som var bosatt där då Schröder var bruksbokhållare på Mölnbacka.

Under arbetet med ovanstående släkter fick jag tidigare i år via VärmlandsAnor kontakt med släktforskaren Ella Emilsson i Deje, som hjälpte mig att bringa ordning och reda i diverse Segolsöner, Elofssöner och Håkansöner i Upplanda, Rud och Nyckelby och Nordsjötorp, och där det visade sig att vi hade flera gemensamma, äldre släktingar vilkas namn finns med i vidstående antavla. Ett stort tack till henne för all hjälp och intresse! Även i Norra Rådom, alldeles innanför gränsen till Nyed har vi antagligen också gemensamma intressen att bevaka. Skallgången efter dessa har just börjat. Men det är en helt annan historia!

Mats Sjökvist, Arboga

Nr 70

Stina Elofsdotters antavla. Se artikel på sidan 12.

Mats Sjökvist
PL 9, Nannberga
732 91 Arboga

Du kan bli Stödjande medlem i **Sveriges Släktforskarförbund**, för bara **180 kr/år**. Du får *Släkthistoriskt Forum*, Svenska Antavlor, köprabatter m.m.

Sveriges Släktforskarförbund,
Box 30222, 104 25 Stockholm. Tel. 08-695 08 90. E-post: genealogi@genealogi.se

Källor

Emanuel S Ekman: Wärmeland i Sitt Ämne och i Sin Uppodling (Facsimileupplaga Bokförlaget Rediviva. Sthlm 1972). Originalupplagan utgavs i Uppsala 1765

Tord Ljungström: En bok om Övre Ullerud (1947).

Axel Berggren: Jubileumsskrift till AB Mölnbacka-Trysils 75-årsjubileum (1948).

Gustaf Schröder: En timmermärkares minnen (nytryck 1994),

Gustaf Schröder: En bruksbokhållares minnen (nytryck 1978).

Elgenstiernas Ättartavlor: Adliga ätten Blanckenfjäll nr 319.

Övre Ulleruds Hembygdsförening: Högåsen, Näs, Nyckelby och Upplanda hemman (kompendium)

Nedre och Övre Ulleruds kyrklängder för aktuell tidsperiod (SVAR).

Artikel VF 9/9 1988: "Minneskorsens bakgrund klarlagd".

Artikel NWT 3/7 1967: "Brandmän kunde inte rädda Övre Hammarn i Mölnbacka".

Upprättad för Stina Elofsdotter, f 24/10-1797 i Övre Ullerud, Nordsjötorp						mm mm (31) till Mats Sjökvist. Alla orter i (S) län	
Antavla nr 070	Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
	Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far Segolsson Elof f. 5/8-1758 Öe Ullerud, Upplanda d. 28/11-1815 Öe Ullerud, Rud	Nr 2, far	Elofsson	Segolsson, Elof				
	Segolsson	Segol	f. i (Öe Ullerud, Upplanda)				
	Elof	Sockenskräddare					
		f. 8/11-1723	8				
		Öe Ullerud, Upplanda					
f. 5/8-1758 Öe Ullerud, Upplanda d. 28/11-1815 Öe Ullerud, Rud	Öe Ullerud, Upplanda	d. 4/11-1783	Eriksdotter, Anna				
	Ne Ullerud, Nordsjötorp	f. i (Öe Ullerud, Upplanda)					
		4	9				
	Börjesdotter	Håkansson, Börje	Börjesson, Segol				
	Malin	f. 1683, Ne Ullerud, Nordsjötorp	1649, Ne Ullerud - 1728, Ne Ullerud				
Nr 1, ansökare Elofsdotter Stina f. 24/10-1797 Ne Ullerud, Nordsjötorp d. 5/11-1877 Ne Ullerud, Mölnbacka	Nr 1, ansökare	f. 9/6-1727	d. 20/5-1744, Ne Ullerud, Nordsjöt.	Malin			
	Elofsdotter		10				
	Stina	Ne Ullerud, Nordsjötorp	Carlsdotter, Anna	(Eriksson, Carl)			
		d. 24/8-1799	f. 10/2-1697, Ne Ullerud, Gårdsjöb.	(1 Ne Ullerud, Gårdsviken)			
	f. 24/10-1797	Ne Ullerud, Nordsjötorp	d. 24/8-1772, Ne Ullerud, Nordsjöt.	Larsdotter, Rangela			
Olsson Bengt f. 28/9-1798	Ne Ullerud, Nordsjötorp	5	11				
	d. 5/11-1877	Håkansson					
	Ne Ullerud, Mölnbacka	Håkansson					
		f. 1742	12				
	Olsson	Öe Ullerud, Upplanda					
Bengt f. 28/9-1798	Bengt	d. 24/11-1808					
	f. 28/9-1798	Öe Ullerud, Nyckelby					
		6	13				
	Nr 3, mor						
	Håkansdotter	Håkansdotter	Larsson, Håkan				
Maria f. 20/9-1797 Öe Ullerud, Upplanda d. 28/11-1825 Öe Ullerud, Rud	Maria	Catharina	f. 17/6-1706, Öe Ullerud, Upplanda				
		f. 13/3-1737	14				
	f. 20/9-1797	Öe Ullerud, Upplanda	Elofsdotter, Karin	Olofsson, Elof			
	Öe Ullerud, Upplanda		f. 6/4-1708, Öe Ullerud, Upplanda	1676, Öe Ullerud - 1761 Öe Ullerud			
	d. 28/11-1825			Gullbrandsdotter, Karin			
Öe Ullerud, Rud	Öe Ullerud, Rud	7	15	1677, Öe Ullerud, Upplanda - 1743	Olofsson, Gullbrand	f. i Öe Ullerud, Upplanda	
					Torstensdotter, Karin	d. 1705 i Öe Ullerud, Upplanda	
Juli 1999							

Ett gammalt familjeporträtt

Det stora gamla familjeporträttet fanns i min mors föräldrahem i min barndomsby Rösberg, som ligger i Nora Ny socken. Kanske min mormor visste vilka personerna på kortet var, samt deras vidare öden, men den vissheten försvann med henne. Några gånger under min barndom hörde jag hur min mamma och en moster pratade om någon Hôlm Nirs när de tittade på nämnda kort, samt att mormor någon gång berättat att de hade fått hjälp med mat flera gånger under sin resa till Amerika.

Många gånger under årens lopp tittade min mor och jag på dessa personer, eftersom kortet hamnat i hennes ägo. Den näst äldste pojken tilldrog sig speciellt hennes intresse då han enligt henne var otroligt lik en avlägsen släkting på mormors sida.

På 80-talet började jag min släktforskning. Husförhörslängderna i Norra Ny socken var bland de första jag utforskade och började som brukligt så långt fram som de fördes och sedan bakåt i tiden. Jag fick snart syn på en familj i socknen med många barn, och som samtliga hade emigrerat till Norra Amerika i tre omgångar 1888-1889. Yngste sonen föddes i april 1889 och i maj samma år äkte fadern Nils Johannesson och den då äldste

sonen iväg. De två äldsta barnen hade åkt tidigare. Så i november för modern Kerstin Eriksdotter med de andra sju barnen, däribland den då halvårsgamle sonen. Jag fascinerades av denna familj och skrev upp deras namn och födelsedata, utan någon tanke på att hitta något mer intressant.

Så förde husförhörslängderna mig bakåt och samtidigt som jag tittade på säkra spår efter anfäder och anmodrar, höll jag ett öga på denna familj. De bodde i en grannby som arrendatorer från ca 1870 till emigrationen. Sedan hittade jag dem plötsligt i min hemby på några olika ställen. Nu stärktes mitt intresse alltmer, och när jag kommit ned till 1855-1865, hade jag kommit familjen på spåret.

Modern Kerstin Eriksdotter var syster till min mm f Olof Eriksson. Hennes make hette Nils Johannesson och hade från början varit dräng i Kerstins och Olofs föräldrahem. Jag började nu tänka på det gamla kortet och kontrollerade antalet barn, ålder barnen sinsemellan och allt stämde. Jag viste dock inte än varför Nils hade tillnamnet Hôlm.

I början av 90-talet kom det ut en bok om torp i Norra Ny socken. Efter en tids studerande i den kom jag till byn Björby. Där fanns en utby som kom att kallas

Familjen

Nils Johannesson f 1839
Kerstin Eriksdotter f 1845
Johannes Nilsson f 1866
Marit Nilsdotter f 1869
Maria Nilsdotter f 1871
Nils Nilsson f 1874
Kerstin Nilsdotter f 1876
Karin Nilsdotter f 1879
Emil Nilsson f 1882
Per-Otto Nilsson f 1884
Ingerd Vilhelmina Nilsdotter f 1887
Gustav Nilsson f 1889-04-27

Hôlmberg, och där hittade jag också nämnde Nils. Därav namnet Hôlm Nils. Byn där Nils och Kerstin med familj bodde innan de lämnade Sverige fick också namnet Hôlmberg.

När jag fått klarhet i vilka de var, blev jag ännu mer nyfiken på deras öde. Vi hade många andra släktingar på mormors sida som också utvandrat. En av dessas ättlingar var en kusin till min mamma. Hon hade vid två tillfällen gästat oss i Sverige. Men vid dessa tillfällen hade vi inte så mycket kunskap om den gamla släkten. Jag skrev därför i slutet av 80-talet ett brev till denna "kusin" och frågade om hon någon gång hört något om bl a denna familj, samt sände henne en antavla över hennes mors sida. Åren gick och jag fick ej något svar.

Kontakten med den närmaste släkten i USA hade i många år varit dålig, men 1996 skulle en annan kvinnlig släkting besöka oss i samband med en vistelse i Norge. Jag fick också tillfälle att visa henne min släktforskning samt många gamla kort, däribland detta. Men hon visste inte något om dem. Vid hemkomsten ordnade hon en träff med den närmaste släkten där, men ingen av dem visste något om "familjen". Det framkom senare att den gamla kusinen inte hade svarat på mitt brev, eftersom hon inte kunde svara på alla mina frågor.

I september 1997 fick jag, mamma och min syster tillfälle att besöka många av släktingarna i Minnesota, men tyvärr kom ej kortet med på den stora släktfesten. Det är dock mycket tveksamt till att någon känt igen dem då deras namn

Böteslängder för norra Värmland

Efter flera års avskriftsarbete av böteslängder, eller som det hette förr, saköreslängder, för de nordliga delarna av Värmland - eller Älvdals och Fryksdals härad - kom Chris Henning under juli med en skrift på drygt 150 sidor för Dalby och Ny (numera Norra och Södra Finnskoga samt Dalby respektive Nyskoga och Norra Ny) socknar. Utgåvan omfattar åren 1747 till 1799. Året 1747 är valt för att det var då Älvdals härad delades i två tingslag: det nedre och det som redovisas här, det övre. Vidare förekommer böteslängder till enstaka lagmansting.

Utgåvan innefattar även avkortningsslängderna, som redovisar nedsättningar av eller omvandling av bötesbeloppen till så kallade kroppsstraff.

Skriften har naturligtvis register över släkt- och tillnamn, yrken, titlar, släktskap, orter, brott samt juridiska termer.

Allt detta får Du hem till Dig per post om Du sätter in 120 kr på Chris Hennings postgiro 26 16 58 - 9. Skriv att beställningen avser Älvdals övre.

Ett gammalt familje...

Fortsättning från föregående sida

inte var kända sen tidigare och så många är förflutit.

Emellertid hade mormors äldsta syster skrivit upp namn och födelsedagar i en bok som ännu fanns bevarad. Bland alla namn fanns flera med efternamnet Holmberg med delvis amerikaniserade förnamn, samt födelseår i början på 1900-talet. Men ingen notis om ort eller släktskap. "Faster Kristina Nelson" med samma födelsedatum som Kerstin Eriksdotter är också med. En amerikanisering av namnet. Kanske hamnade familjen långt bort från den övriga släkten och med tiden försvann all vetskap om dem.

Mitt hopp i att hitta något om familjens öden består nu i att i framtiden söka på många ställen på Internet, eller om tu- ren skulle vara framme och någon sentida avlägsen släkting på Nils sida skulle känna igen dessa personer och veta mera om dem.

Inga-Lill Reidner

Höstens program 1999

Släktforskar dagarna med Sveriges Släktforskarförbunds Riksstämma

18-19 september

Arkivcentrum Värmland i Karlstad

Se särskilt program i VärmlandsAnor 1999:2

Borgviks bruk. Utveckling och nedgång 1840-1924.

Föredrag av Sven Hugo Borg

Lördag 16 oktober kl 13.00

Arkivcentrum Värmland, Rolf Edberg-salen.

Efter föredraget blir det kaffe under gemytliga former med släktforskarprat.

Arkivens dag

Lördag 13 november.

Arkivcentrum Värmland.

Program ej fastställt

Fikaträff

Fredag 26 november kl 19.00

Arkivcentrum Värmland, Bror Almquist-salen.

Vi träffas, dricker kaffe, pratar släktforskning och hjälper varandra med problem. Ta med eget fika, släktforskmateriel och frågor som Du vill diskutera. Har Du något intressant att berätta från Din forskning, så gör det!

Visning av föreningens bibliotek.

Medlemsservice - rådgivning

Rådgivning i forskarsalen på Arkivcentrum Värmland

Lördagar kl 09.00 - 13.00 finns en erfaren släktforskare från föreningen till hands, som Du kan diskutera Dina problem med. Nybörjare får hjälp med att komma igång med sin forskning. Om originalhandlingar skall användas under lördagarna skall dessa vara förbeställda.

Kyrkböcker på Internet

Genline presenterar nu en testversion av scannade kyrkböcker på Internet. Materialet omfattar 13 500 bilder från Algutsboda sockens kyrkböcker. Efter-som materialet scannades redan 1996 så är läsbarheten inte representativt för det kommande systemet. Gör gärna ett besök på <http://www.genline.se> så får Du en idé om vad framtiden kan ha sitt sköte inom släktforskningen!

Gåva till föreningen

Bertil Grundström i Tranås, medlem i vår förening och flitig emigrantforskare, har som gåva till föreningen överlämnat ca 30 årgångar av Genealogiska Föreningens tidskrift Släkt och Hävd. Vi bugar och tackar för detta utomordentliga tillskott till vårt bibliotek. Som väl de flesta släktforskar vet, så innehåller dessa häften mängder av intressanta artiklar. De förvaras f n i föreningens bibliotek i vårt rum på Arkivcentrum Värmland.

ANOR SÖKES

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en släktforskarförening

432. Min farmor *Selma Lidén g Ljunggren*, växte upp i en stor barnaskara. Familjen bodde i "Verket" i **Töcksfors**. Man försörjde sig på jordbruk, en lanthandel och täljstenstillverkning. Boningshuset var ganska stort. Rummen finns uppräknade i ett gammalt brev och ett av dem användes "att aga barn i". Har någon träffat på den rumsbenämningen? Det användes också som kallrum och förråd.

Ulla Dalhammar
Södertäljevägen 1 B
645 32 Strängnäs

433. Jag söker anor till soldaten *Olof Dottman - Skyman*. I **Tveta** hfl 1792-1795 är han upptagen som *Olof Dottman* f 1760 i **N Ullerud** med hustrun *Margareta Persodotter* f 1756 i **N Ullerud**. Jag har förgäves sökt i alla längder som finns i både Nedre och Över Ullerud där texten är mycket otydlig och svårläst. Finns det någon som kan hjälpa mig med denne soldat?

IngaLill Mellqvist
Maltesholmsvägen 153
165 62 Hässelby
tel 08-381101

434. Jag söker efter ev släktingar till min farfars kusin *Nestor Norman* som flyttade från **Dacke i Liden i Medelpad** 1916-1919 till **Björhult??**. Nestor var född 1893 11/6 och den enda kontakt jag har är ett sk. begravningsbrev skickat från **Boseby, Sunne** vid mammans död 1923. Nestors mor hette *Kajsa Märta Norman* född Söder och var född 1851 15/11.

Åke Norman
Skifferv. 11
853 57 Sundsvall

435. Jag söker en **skånefödd** och i **Stockholm** bosatt byggmästare vid namn *Hans Oscar Rundqvist* f 1817 i **Herslöfs** sn och d 1880 i **Stockholm**. Han var åren 1847-1851? sysselsatt med att förmodligen bygga stenvalvsbroar någonstans i **Värmland**. År 1850 kom han till **Åsarna**

i **södra Jämtland** och färdigställde 1852 en stenbro vars valv skall vara Skandinavien's längsta. Jag har talat med värmälänningar i Torsby-trakten men inte fått något napp. Jag vill alltså komma i kontakt med någon som har mera uppgifter om byggmästaren som slutade sina dagar som en mycket förmögen man och därtill efterlämnade två döttrar i Jämtland.

Jan Johansson
jan.johansson@mbox2.swipnet.se

436. Jag söker upplysningar och anor till sadelmakaren *Jonas Lidberg*, f 1777 i **Karlstad**, g i **Vadstena** m *Carolina Lindblad*. Jonas dog ca 1829, står ej i dödboken. Makarna fick fyra döttrar och en son. Sonen *Carl Johan Reinhold* blev även han sadelmakare. År 1777 föddes två Jonas i Karlstad men jag har inte lyckats utröna vem som är identisk med Jonas Lidberg. I Vadstena bodde även *Anna Sara Lidberg* f 1787 i Karlstad (ev släkt?).

Maria Träff
Örtugsgatan 142
603 79 Norrköping
tel 011-180619

Reds. Anm
En släkt Liedberg är representerad i de släktutredningar som förvaras på Värmlandsarkiv.

437. Jag söker uppgifter om

a) Korpral *Jan Ryman* f 1759 i **Dimbo** (R), d 1834 i **Nedre Ullerud**, g m *Märta Jonsdotter* f 1757 i **Övre Ullerud**, d 1835 i **Karlstad**. Barnen *Carl Thomas* (1785-1857), *Christina* (1789-1888) *Jan* (1791-1858), *Anders* (1794-1862), *Lars* (1797-1848), *Maria* (1797-1885) och *Nils* (1799-1827) tog samtliga namnet *Fröding*. Jag är intresserad av alla uppgifter om dessa, inte bara hur de hänger samman med *Gustaf Fröding*, utan det som ligger vid "sidan om", det som inte har framkommit av den officiella litteraturen. Jag har hittat två barn till *Nils Fröding* som enligt uppgift dog barnlös. Nu finns det Fröding-ättlingar i USA. *Thomas* hade även en son som hette *Thomas*

och jag vet inte var han dog.

b) *Släkten Florén* från **Ekshärad** och **Nyed**.

Marianne Fröding
Lambergsgatan 5
652 21 Karlstad
froding@mail.bip.net

438. Jag söker

a) Föräldrar till *Hindrik Hindriksson* från **Kärr i Gräsmark**. Han fick en dotter med pigan *Britta Svensdotter* f 1814. Barnet, som föddes 1840-08-14 döptes till *Anna*.

b) Föräldrar till ovanstående *Britta Svensdotter*.

Torbjørn Falldalen
Mor Karines veg 4
NO-2070 Råholt, Norge
faldalen@online.no

439. Jag har under några år sökt min farmors fars rötter. Han sägs vara född i **Värmland** och bevisligen har kontakt funnits med Värmland. Har någon svaret på min gåta? Namn: *Otto Olof Högsten* (ä. Höksten) född 1840 21/3. Bodde en period i **Viborg, Finland**, kom till **Göteborg** 1875. Help!

Kent Andersson
Sveriges Släktforskarförbund
Första Långgatan 20
413 28 Göteborg

440. Jag söker efter min farfars ursprung, men inte så mycket att gå på Han hette *Jonas Larsson Sjögren*, och var född ca 1870. Hans födelseort kan vara **Sunne, Fryksände**, eller liknade. Min farmor hette *Emma Charlotta Persson*, och var född 1901. Hon bodde vid sin bortgång 1965 på gården **Hag**, strax norr om **Sunne**. Min far hette *John Erling Persson*, och var född 1934-05-14 i **Tiskaretjärn**. Han gick bort 1972-11-24.

Curt Persson
Kauppinen 14
981 92 Kiruna
tel 0980 - 29 035

441. Jeg søker opplyser om min kones slekt i **S. Branås i Dalby** sogn i Värmland. Et torp, trolig **Mattistorp, under Markusgården**. Her bodde **Mattis Anderson** f.1808 i **Vingång**. Han var gift med **Karin Persdtr.** som var f.1795 i **Dalby**. Karin hadde vært gift tidligere med en mann som het **Ole** og hadde to døtre:

1. **Kjerstin** f.1819

2. **Karin** f.1822

Mattis Anderson og **Karin Persdtr.** hadde følgende barn:

1. **Anders** f.1826

2. **Marit** f. 12/4 1829

3. **Kjerstin** f. 5/3 1831

4. **Jøns** f.22/3 1834

5. **Sigrid** f. 12/2 1836

Sigrid er min kones farmors mor. Finnes noen opplysninger om hvor de øvrige familiemedlemmer tok veien? Finnes det noen opplysninger om **Mattis Andersons** og **Karin Persdtr.s** foreldre og beste-foreldre?

Steinar Eik

Åsrovegen 97,

2837 Birstrand

NORGE

secon@c2i.net

tel +47 61184602

mobil +47 94374857

443. Jag söker **Olof Christian Nord** som enl. oppgift i militär Mönsterrulla skall vara född i **Värmland** i sept. 1753. Han var troligen av resandesläkt, Nord kan vara ett soldatnamn som han fått senare. Om någon har sett en födelsenotis med ovanämnda förnamn vill jag gärna ha kontakt.

Gudrun Nielsen

Karlav. 6

73743 Fagersta.

442. Personen jeg søker, min tippoldefar, het **Lars Gustafsson Selvander** og skal ifølge slektninger her i Norge ha kommet til Trysil fra **Syssleback** i Torsby kommun. I en norsk folketelling er han imidlertid registrert som födt i **Nysocken** i Värmland. Lars var födt 30.11.1847 og døde 31.12.1908. I 1874 ble han gift med **Kersti Engebretsdatter Rypbäkmoen** fra **Trysil**. De fikk i alt fem barn, hvorav min

oldefar, **Karl Olaf Larsen Lövlund**, var den eldste (födt 16.4.1876). Kan noen fortelle meg noe om **Lars Gustafsson Selvanders** rötter i Sverige?

Rune Bjerke

Lommedalsveien 360

1350 Lommedalen

tel 00947-67560626

rune.bjerke@cable.statnett.no

eller runebjerke@hotmail.com

443. a. Jag söker anor till **Johan Forsberg** född i **Nordmark** 1825-02-02 och dennes hustru **Brita Stina Lekberg** född i **Bjurtjärn** 1823-03-09.

b. Söker ättlingar till deras barn **Carl Fredric Forsberg** f 1851-09-17 i **Bjurtjärn**, **Frans Victor Forsberg** f i **Risinge** 1860-06-16, **Hilma Sophia Forsberg** f i **Risinge** 1863-06-25, **Adolf Emil Forsberg** f i **Risinge**, samt **Brita Stina Lekbergs** son **Johan Henric Friberg** f i **Bjurtjärn** 1846-09-09.

Katarina Thurell,

Nabbo udde,

Storslättsv 47,

760 15 GRÄDDÖ,

tel 0176-400 89

nabbo@telia.com

444. Jag söker efter föräldrarna till min far som kom från Värmland (Död 1969 i Stockholm). Vad jag vet är att hans mamma hette **Emma Charlotta Larsson** född 83-07-16 i **Karlstad** (ej helt säker). 1906 i **Eds** församling skall hon ha fött min far **Axel Julius Larsson** 1906-11-24. Fader sägs vara okänd. Det skulle vara väldigt intressant att veta lite mer om hans mor, och om han har några syskon. Fadern vet jag inte om det går att spåra?

Anita Hadadi

Albatrossv.61

13664 Haninge

anita.hadadi@rexrothmecman.se

445. Jag är en 61 åring med anor från Värmland. Min morfars föräldrar levde i **Butorp Grums**. Han flyttade till **Sundsvall** år 1888 i samband med att staden skulle byggas upp efter en totalbrand. Träffade där min mormor och bildade familj. Återvände med sin familj till Värmland ca: 20 år senare. Levde i många

år i **Grava** på ett litet torp med min mormor, dog 1945. Familjen levde en tid på **Hasselbacken** nära Fidekomisset **Lång** där min släkt nog arbetade. Har en stor Akvarell av **Hasselbacken** gjord av **Harald Skogsberg**, målad 1908. Finns det någon med anknytning till dessa orter vore det intressant att höra av någon. Min morfar hette **Johan Fredrik Johansson** född 1858-11-27 i **Butorp Grums**.

Arne Ekholm

Sofiavägen 16

85643 Sundsvall

arne.e@hem.utfors.se

446. I Gravinventeringen fann jag följande: På kyrkogården lär det finnas ett vitt odaterat träkors över en person vid namn **Vilhelm Österbom, Utterby Fryksände**. Min fråga är: Har någon stött på namnet? Finns det några möjligheter att datera eller på något sätt få fram några uppgifter om denne man. Jag misstänker att han skulle kunna vara en anfader till mig. Jag har inte funnit honom när jag har sökt bakåt i tiden. Mina förfäder levde omkring Älvkarleby i slutet av 1700-talet. En **Nils Österbom** har 1745 tillverkat Predikstolen i Linköpings Domkyrka. Det är inte helt otroligt att de skulle kunna vara släkt. Mig veterligt finns det bara en släkt **Österbom**.

Ulf Österbom

Pilgatan 23

28150 Hässleholm

eller till Pappa

kjell.arvidsson@mbox303.swipnet.se

447. Min morfar var född i **Grums** församling 1834. Han "utvandrade" som många andra värmlänningar till Jämtland under senare delen av 1800-talet. Jag söker någon som kan ha kännedom om hans rötter. Hans namn var **Anders Jonsson** och var född i **Grums** 1834-12-13. Till Jämtland kom han runt 1860. Han gifte sig med **Brita Carlsdotter** 1863.

Jan Erik Jämtbring

Fjälingsvägen 2

830 76 Stugun

tel 0695-10598

je.jemtbring@mail.op.se

Fortsättning på sid. 27

Boktips

Sveriges Släktforskarförbund: Släktforskarnas årsbok 1999.

Sveriges Släktforskarförbund, Väster-
vik 1999, inb. 352 sid, ill, käll-
förteckningar, ISBN 91-87676-19-2.

Så har det gått ett år igen och Släktforskarförbundet har kommit med en ny årsbok redigerad av den flitige Håkan Skogsjö. I år har han inte fått ihop så mycket allmännyttigt material. Men den som råkar ha intressen i de smala ämnen som behandlas kan säkerligen skatta sig lycklig. Vi har gjort en kort resumé av artiklarna som trots allt faktiskt innehåller en del värmländskt stoff:

Rädda familjearkiven

av Ingalill Tengvall och Roland Karlsson.

Om man som författarna har fått om hand ett familjearkiv omfattande bland annat 15 000 brev, skall man akta sig för att själv ordna upp detta efter eget huvud, såvida man inte är arkivutbildad. I annat fall kan man åstadkomma obotliga skador. Det är väl den lärdom som man drar av denna artikel. Författarna varnar för flyttningar och arvsskiften som varande livsfarliga för familjearkiv. Upprörande är det att läsa om den stadshistoriker som ur författarnas familjearkiv lånade oersättligt material som därefter var spårlost borta!

Historien om doktorn med två familjer

av Kerstin Jonmyren

Även de mest respekterade och ansedda källor kan ibland förmedla helt fel budskap! Två Gotlandsforskare har i sina skrifter beskrivit en enslig och läkare som bodde i ett gammalt ruckel på öns sydligaste socken Sundre. Han hette Johan Hjort och var född omkring 1730, troligen i Värmland. Det som Kerstin Jonmyren funnit i arkiven stämmer dock inte alls med de tryckta källorna. Doktor visade sig i verkligheten vara en väl-

bärgad man, hade tjänstefolk, hustru och barn. De senare lämnad honom visserligen och flyttade till Öland, men då skaffade han sig en hushållerska med vilken han levde som man och hustru. Så åter igen den gyllene regeln för alla släktforskare: kontrollera alla uppgifter. Kanske någon av våra läsare har träffat på denne Johan Hjort som påstods vara värmlänning?

Så stavar du namnen

av Håkan Skogsjö

I årsboken 1995 publicerade Skogsjö en första version av Släktforskarförbundets namnlista. I denna årsbok framlägger han en andra, reviderad och utökad upplaga. Nya namn har tillkommit samtidigt som andra har utmönstrats. Vidare har källor och belägg angivits i större utsträckning än tidigare.

Slakten Felländers ursprung

av Carl Henrik Carlsson

Nissen Felländer (1845-1920) från Raczki tillhörde den grupp judar från det rysk-polska guvernementet Suwalki som emigrerade till Sverige under andra hälften av 1800-talet. Han slog sig ned i Karlstad och blev med tiden en framgångsrik grosshandlare och trikåfabrikör. Författaren visar hur man med hjälp av den judiska namngivningstraditionen med stor säkerhet kan fastställa en persons både far och farfar.

Roebing och de valsande svenskarna

av Joan Klingloff Foss

Författaren berättar om bröderna Roebing som vid sitt stålverk i New Jersey byggde upp ett mönstersamhälle för sina anställda. Vid företaget fanns många svenska stålverksarbetare, framför allt många från Värmland. För var och en av dessa redovisas en utförlig biografi.

Några borgmästarsläkter i Hudiksvall 1582-1680

av Thomas Sverker

Detta är årsbokens längsta artikel - 68 sidor. För den som har anor i Hudiksvall med kringliggande socknar torde den vara en verklig guldgruva. Ett oändligt antal detaljuppgifter bygger till största

delen på domböckerna. I ett appendix redogör författaren för den genealogiska samlingarna i Hälsinglands museum.

På jakt efter Gubben Fast och en del andra anor

av Ullagreta Carlsson

En både underhållande och lärorik artikel. Lärorik i så måtto att författaren redogör för uppgifter som hon hämtat från mindre vanliga källor. Somset House i London förvarar t ex testamenten, bland annat efter inflyttade svenskar. Vidare nämner hon Otto Waldes katalog över enskilda arkiv varav kopior lär finnas på en del bibliotek och landsarkiv. På Riksarkivet finns en inte så ofta använd källa nämligen Diplomatica-samlingen med personregister. Här hittar man bland annat brev från enskilda personer till våra beskickningar utomlands. På Kungliga Biblioteket kan man finna bröllopsverser innehållande genealogiska uppgifter.

En hälsingerustmästares medeltida jämtlandsanor

av Lars Nylander

Här får man veta en del om forskning i medeltida jordbrev. Ett foto av ett brev från 1422 med vidhängande renskrift och översättning utgör en utmärkt pedagogisk illustration till ämnet. Men författaren kunde ha kostat på sig att förklara en del ålderdomliga ord som förekommer i artikeln. Man saknar också en översiktlig släktavla som komplement till texten. Sedan är inte alla läsare bekanta med den jämtländska lokalgeografien, så en karta över det aktuella området hade inte skadat. Ytterligare något foto utöver det ovannämnda skulle ha lättat upp den i och för sig ambitiösa men torra släktutredningen.

Marsken Sten Pederssons (stjärna) ursprung av

Hans Gillingstam

Sten Pedersson var marsk under kung Karl Knutsson Bondes regering. I den korta artikeln med en omfattande notapparat utreder författaren hans härstamning - en lektion i medeltidsgenealogi.

Ur andra medlemsblad

Breven hem till Ulricehamn. Amerikaskildringar på 1840-talet

av Lars Hallberg

Amerikabrev brukar ofta återges i släktforskartidningar. Det unika med ifrågasvarande brev är, att de är skrivna så tidigt som på 1840-talet. Brevskrivaren Gustaf E Dejrigh, född 1808 i Vänersborg, berättar livfullt om 1840-talets USA. Han blir enrollerad som ingenjör på ett amerikanskt örlogsfartyg där han som kamrat får en viss S Leopold Huss, bror till handlanden Huss i Karlstad.

Nordantjäl i Ramsele. Människor i en by under 300 år

av Bo Lindwall

Författaren visar ett exempel på hur man med hjälp av mantalslängdernas uppgifter om gårdsbrukare, kombinerat med kyrkliga och juridiska handlingar, kan skapa en byhistoria. På 66 sidor redovisas hemman för hemman med totalt 134 familjer. Så mycket mer än en oändlig massa namn och årtal sida upp och sida ner blir det inte. Men den som eventuellt har anor i denna ångermanländska bygd kan nog skatta sig lycklig. När redaktören ändå avsatt så stort utrymme i årsboken för denna utredning kunde han lika gärna ha utökat den med ett ortregister.

När pesten kom till Mariefred

av Sölve Bengtsson

Under peståren 1710-1711 förlorade Mariefreds stad hälften av sin befolkning i farsoten. Myndigheterna sökte förgäves genom olika mer eller mindre ändamålsenliga påbud hindra smittans spridning. Men på grund av fattigdom och okunnighet trotsade allmänheten ofta de olika förbuden med katastrofala följder. Författaren har gått igenom stadens dombok och breven till borgmästaren från hauptmannen över Gripsholms län. Under den här tiden hörde nämligen Mariefred till Gripsholms län som i sin tur var en del av Livgedinget som styrdes av en guvernör.

Genealogiskt önsketänkande

av Anders Winroth

Winroth recenserar ett franskt verk av en viss Christian Settiani som i översätt-

Utbytestidningar från ett hundratal andra släktforskarföreningar finns i vårt bibliotek i Arkivcentrum Värmland. Fråga i receptionen, så visar man Dig. Där finns mycket att hämta för de som har anor på annat håll än Värmland och det har väl de flesta.

Härmlänningar

Anropet 1999:2 (StorStockholms Genealogiska Förening) Böteslängder för norra Värmland (se särskild notis). Sägverksarbetare på annan ort av *Chris Henning*: personer vid Ljusne sågverk som den 20 nov 1879 tillhörde värmländska mantalsskrivningsdistrikt.

Diskulogen nr 48 (Föreningen DIS) Efterlysning berörande Gillberga och Skillingmark (Bergerud).

Genklang nr 13 (Ovansiljans Släktfors-kare) Staffan d.e. Mullikka i Vålberget av *Rolf A Rökeness*.

Släkthistoriskt Forum 1999:2 (Sveriges Släktforskarförbund) Hänt i Fryksdalen av *Elisabeth Thorsell*: recension av *Gunnar Almqvists* Sammandrag av Fryksdals härads domböcker 1726-40. Efterlysningar berörande Filipstad (Stenberg), Gillberga och Karlstad (Wenerberg).

Släkthistoriskt Forum 1999:3 (Sveriges Släktforskarförbund) En försvunnen bergsmansgård av *Elisabeth Thorsell*: om en bergsmansgård i Nordmark. Efterlysningar berörande Botilsäter (Anne-

ning lyder *Våra förfäder under antiken. Studier över möjligheterna av genealogiska band mellan antika och medeltida familjer*. Settiani utgångspunkt är kung Henrik I av Frankrike som regerade 1031-1060 och till vilken många européer kan leda sin härstamning. Från honom kommer Settiani ända ner till farao Ramses II som härskade i Egypten 1279-1213 f Kr. Denna härledning plockar dock Winroth obarmhärtigt sänder bit för bit i sin läsvärda recension. Nyttig läsning för de "släktforskare" som upprättar antavlor på basis av dylik litteratur utan att ens ta hänsyn till författarens egna reservationer.

Lars-Gunnar Sander

berg), Dalby (Hamnius), Eda, Grava (Lidberg), Karlstad (Wennergren), Nedre Ullerud (Dejefors), Norra Ny (Stöllet), Nyed (Norra Rådom) och Sunne (Bäck, Rottneros).

Släkt-Trädet 1999:3 (NordVärmlands Släktforskarförening) Välkommen till Jon Bengtssatern! av *Erik Axelsson*. Ett fryksdalskt 1700-talhem, avskrift ur Fryksdals-Bygden. Fryken som namngivare, avskrift ur Fryksdals-Bygden. Antavla för *Niclas Persson*. Mängder av efterlysningar.

Värmländsk kultur 1999:3 (Föreningen Värmländsk Kultur) Söderskivan - något för en värmlänning? av *Bernhard Granholm*. Häxan i Granbäck av *Arne Linnarud*. Dräpt skattebonde i Sunne anfader till många av *Bernhard Granholm*. **Ådalingen 1999:2** (Ådalens Släktforskarförening) Antavla för *Per Emanuel Söderström* f 1888 i Gudmundrå med anor från Sunne (Bergstorp, Bråttstorp, Norra Åna, Rottnerostorpen och Årnäs).

Öurigt

Alingsås Släktforskare 1999:3 (Alingsås Släktforskarförening) Om skatteköp i allmänhet av *Agneta Claesson*.

Diskulogen nr 48 (Föreningen DIS) Nätverk för nordiska rötter.

Skåne Genealogen 1999:1 (Skånes Genealogiska Förbund) Släktforskning från Adam och Eva och fram till idag av *Bodil Persson*

Släkthistoriskt Forum 1999:2 (Sveriges Släktforskarförbund) Att tillverka en släktbok av *K G Junhall*.

Släkthistoriskt Forum 1999:3 (Sveriges Släktforskarförbund) Släktforskning i Finland av *Leif Mether*. En guldgruva på Sabbatsberg av *Elisabeth Thorsell*: om GF och Släktforskarnas Arkiv.

Tidningen Släktdata 1999:2 (Föreningen Släktdata) Sjukdomar förr och nu av *Thomas Hjortsjö*. Källor för forskning kring valloner.

"Historien är den version av det förflutna som folk har enats om"

Napoleon

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. För angivet pris tillkommer pack och porto. Order som överstiger 500:- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev/fax till sekreteraren eller e-post till kilagenealogen@swipnet.se. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Värmlands Släktforskar-katalog 1999

Ny utökad utgåva

202 forskare med över 3600 forskaruppgifter. Litteratur- och arkivtips. Släktutredningar i arkiv och samlingar. Registerförteckning mm. 102 sidor

Pris 70:-

Register till Älgå

Kyrkböcker lästa av ALU i Arvika under ledning av KG Lindgren, Säfte. Innehåller även en kort historik över socknen, samt längder över kyrkoherdar och komministrar. Redigerade av Gunnar Jonsson och KG Lindgren, Säfte. Utgivna av Värmlands Släktforskarförening i juni 1999.

Älgå födde 1688-1835

4707 födslar sorterade på datum, ort och föräldrar.

Pris 225:- plus pack och porto

Älgå födde 1836-1924

4718 födslar sorterade på datum, ort och föräldrar

Pris 225:- plus pack och porto

Idag faktureras alla beställningar. Porto och paketering tillkommer.

Vid beställning över 500:- tillkommer postförskottsavgift 28:-.

Register

Ortsregister

Gunnar Jonsson

Värmland 50,00

Dalsland 40,00

Bogen (S)

Carl-Johan Ivarsson

Födde, vigde, döde 225,00
1850-1920

Ekshärad (S)

Mats Hellgren

Födde 1665-1722 250,00

Födde 1723-1799 140,00

Fryksände (S)

Knut Malmström

Födde 1707-1765 290,00

Kila (S)

Gunnar Jonsson

Vigde 1689-1900 120,00

Bouppteckningar 60,00
1744-1859

Lysvik (S)

Arne och Moira Linnarud

Födde, vigde, döde 350,00
1692-1793

Norra Råda (S)

Mats Hellgren

Födde 1725-1769 140,00

Stavnäs (S)

Jan Thimberg

Födde 1687-1775 170,00

Födde 1776-1850 200,00

Födde 1851-1920 210,00

Vigde 1687-1920 320,00

Döde 1687-1820 320,00

Döde 1821-1920 320,00

Sunne (S)

Margit Olsson och Arne Linnarud

Födde, Vigde, Döde 140,00

1669-1721 (Avskrift)

Födde, Vigde, Döde 300,00

1669-1736 (Register)

Födde, Vigde, Döde 300,00

1737-1758 (Register)

Födde, Vigde, Döde 300,00

1759-1774 (Register)

Födde, Vigde, Döde 350,00

1775-1793 (Register)

Vitsand (S)

Kerstin Risberg

Födde, Vigde 250,00

1824-1860

Älgå (S)

KG Lindgren

Vigde 1688-1920 125,00

Döde 1687-1920 160,00

Östmark (S)

Kerstin Risberg

Födde 1765-1820 240,00

Arbetsvandringar Värmland Härjedalen

under 1800-talet 100,00

Roger Alderstrand och ABF Härjedalen

Övrigt

Antavleblanketter A3, 5 st 15,00

Nytt från VSF 1984-1991

hel årgång 75,00

VärmlandsAnor 1992-

per nummer 30,00

hel årgång 100,00

Råd och tips vid registrering av

kyrkböcker 25,00

Hembygds litteratur

Maj Olsson m.fl.

Torp och ödegårdar i Ölserud

Format A4. Plasthäftad med skydds-
omslag F

Eric Sundell

Kvarnarna vid Rottnafallen

Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-
talet. Teknik, matning, kvarnbeskriv-
ningar, personindex. 110 sidor i häfte
med 4-färgsomslag 120,00

Britta Johansson m.fl.

Torp i Botilsäter

Format A4. Plasthäftad med skydds-
omslag 60,00

Anor sökes

Fortsättning från sid. 23

448. Jag släktforskar på min mans anor och fastnade då i Värmland på pigan *Johanna Persdotter* f. 1814-10-14. Jag har inte hittat henne i födelsebok och vet inte varifrån hon kommer. Hon bodde i **Lindfors** från slutet av 1830-talet till början av 1850-talet. *Mästersmeden Anders Lindberg* uppgavs vara far till hennes första barn *Jon Peter* f. 1838-11-30 i Lindfors. Drängen *Peter Peterson* uppgavs som far till hennes andra barn *Maja Stina* f. 1842-07-26 i Lindfors. Som fader till tredje barnet *Carl* f. 1850-01-26 i Lindfors uppgavs *Lars Andersson*. Om någon vet mer om dessa fäder och om pigan *Johanna Persdotters* bakgrund vore jag tacksam för svar.

Ulla Kilström

Tallbacksvägen 5

820 10 ARBRÅ

Tel: 0278/ 417 34

449. Jag undrar om någon känner till födelsedatum och plats samt föräldrar till de här två personerna:

a) Soldaten *Petter Magnusson* (el. *Måns-son*) *Holmström* vid **Holmens soldatboställe i Varnum**. Enligt hfl född 1767, antagligen till Närke-Värmlands Regimente, Kristinehamns Kompani 1792. Död 1811-06-22 på "Wrå siukhus" un-

Axel Em. Löf

Ölme Härads Dombok 1629 - 1650

Nytryck från 1997. Huvuddelen av materialet utgörs av Ölme härads dombok. Dessutom finns ett par protokoll från Visnum och Färnebo härader, Varnums kyrkobok för tiden 1645-50, en mantalslängd för Ölme och Varnum 1642 mm. Häftad, 234 sid, person och sakregister. 240,00

Mats Hellgren

En kyrkoherdes vardag Ekshärad 1700-1758

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, har fört anteckningar om allt som tilldragit sig i prästgården. År 1758 omfattar dag för dag notering. Häftat 186 sid. 150,00

der kommendering vid Göta kanal. Han gifte sig 2:a gången 1798-12-12 i **Varnum** med pigan *Stina Jansdotter* (född enl hfl 1765 i **Visnum**). Med henne fick han sonen *Olof* 1801.

b) Hans första hustru (gifta före 1792) *Stina Nilsdotter*. Enl hfl född 1747. Död 1798-01-27 i barnsäng, sedan min anmoder *Anna* fötts en dryg vecka tidigare.

Malin Warnqvist

Palsternacksv 1

582 75 Linköping

malin.warnqvist@telia.com

450. a) *Maria Jonsdotter* f 1709 d 1784-10-11 i **Molkomsbruk** har en dotter som heter *Annika* f 1737 d 1817 i **Nyed**. Hon var bosatt i **Östra Fågelvik** 1766. Dottern bosatt 1805 hos eldvakten *Nils Stålberg* i Glava. Vem var hennes far?

b) Mjölaren *Anders Bryngelsson* (kan ha hetat Bryntesson) f 1737 d 1794 vid **Norums kvarn i Nyed** var gift med *Lisa*. Hennes föräldrar är mjölaren *Jacob Jansson Dalstedt* (f 1712, d 1773-05-07 i **Alster**) och *Chatarina Tinglöf* (f 1715-01-20 i **Kroppa**). Catharina är ättling till Sarwa och Etienne, dragsmeder vid Kroppa). Känner någon till dessa personer?

c) *Stålbergs* i **Nyed**, bla Mångshyttan. Pehr f 1745-04-23 var son till *Olof Nilsson* (död 1749-12-24 40 år gammal).

Extern försäljning

Fryksdals härads dom- böcker

Östra Emeterviks Hembygdsförening har låtit trycka del III (1726-1740) av Sammandrag av Fryksdals härads domböcker av Gunnar Almqvist. Boken har 624 sidor och har fått samma utförande som föregående delar med ort-, sak- och personregister. Pris 200 kr plus porto 35 kr. Kan beställas från hembygdsföreningen.

Adress:

Gunvor Jansson

Bogerud

686 96 Östra Ämtervik

tel 0565-32056

Eller hos hembygdsföreningens sekreterare

Per Sundqvist

S Ås, Bråten

686 96 Östra Ämtervik

tel 0565-30104

E-post: sundqvist@xpress.se

Hembygdsföreningen har ännu kvar några exemplar av del I (1600-talet) och del II (1701-1725) till samma pris, 200 kr plus porto 35 kr per del.

Hjertrud Nilsdotter död ev 1772-01-13 80 år gammal. Vet någon något om dessa personer?

Christer Ode-Lundberg

Ekersgatan 15

703 42 Örebro

tel 019-10 71 25

451. Jag vill gärna ha hjälp med en efterlysning av en kvinna som gäckt mig i många år. Det är min mm mm mm.: (*Charlotta?*) *Magdalena Becklin*, född i **Filipstad** 1757-05-01 (enligt uppgift i hsf), död i **Sala** 1824-01-31. Hon kallar sig också *Peculin*. Jag kan följa henne bakåt från Sala men spåret slutar i **Katarina förs, Stockholm**, år 1781, då hon är gift med *Anders Granlund*.

Britt Lind

Skälö 9241

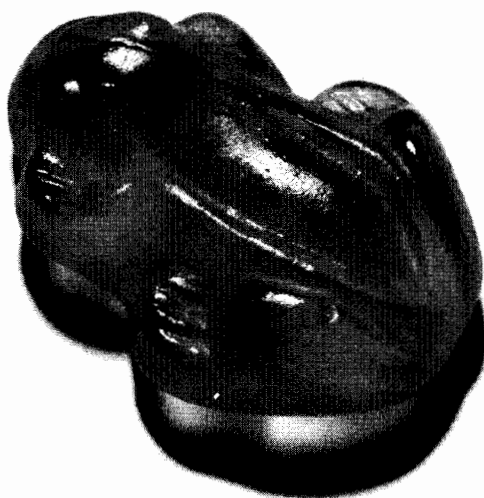
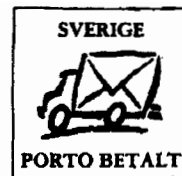
780 51 Dala-Järna

lindarna@telia.com

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Släktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
653 40 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

Alla gröna saker är inte grönsaker.

Skenet kan bedra. Det som på ytan är grönt kan vara allt annat än miljövänligt.

När vi för några år sedan bytte färg på Knappen trodde vi som många andra att det var enkelt att skilja miljövänligt från ovänligt.

Nu vet vi bättre. Samtidigt har vi märkt hur mycket vi faktiskt kan påverka. När vi ställer om produktionen ställer vi också krav på våra underleverantörer. De i sin tur ställer krav på sina. På samma sätt påverkas vi av kunder som ställer krav på oss, i flera fall är de som vi miljöcertifierade, om än i sin bransch. Tillsammans sätter vi en massiv kraft i rörelse. En kraft som du kan bli en del av.

När vi startade miljöarbetet var det för att stärka vår position på marknaden, för att tjäna

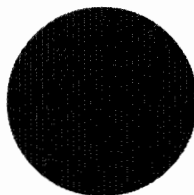
mer pengar. Under arbetets gång har engagemanget blivit lika viktigt som lönsamheten.

Därför delar vi gärna med oss av allt vi lärt oss under arbetet fram till ISO 14001. Både till kollegor i branschen och till alla er andra. Mycket finns samlat i Knappens miljöledningsdokument, 58 tätskrivna sidor.

Alla grönsaker är inte gröna.

En erfarenhet av annat slag har vi samlat i en kokbok, där Anders Ramsay som är kock på Restaurang Lydmar har komponerat tolv sinnliga recept.

Beställ gärna både miljölednings dokumentet och kokboken. Ring 054-22 15 00 och tala med Mikael, Anne, Göran, Wolge eller Sven.

Tryckeri Knappen. Det är grönt.

Ramgatan 7, Karlstad. Telefon 054-22 15 00
Miljöcertifierad ISO 14001 Svanenlicensierad